

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ
ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΤΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ
ΤΕΧΝΩΝ ΤΗΣ ΖΑΚΥΝΘΟΥ 2012

Πρόλογος

Πνευματικός άνθρωπος καλείται όποιος έχει αξιόλογο πνευματικό έργο στον τομέα πνευματικής δραστηριότητας στον οποίο επιδίδεται και ζει όπως επιτάσσουν οι κανόνες του ορθού λόγου και της αισθητικής. Ωστόσο η έννοια αυτή είναι σχετική. Μπορούμε όμως, με σιγουριά, να αναγνωρίσουμε δραστηριότητες που καλλιεργούν το πνεύμα στις ακόλουθες κατηγορίες ανθρώπων:

- ✓ στους επιστήμονες
- ✓ στους πτυχιούχους ανώτερων ή ανώτατων σχολών
- ✓ στους καλλιτέχνες(ζωγράφους, γλύπτες, μουσικούς κ.ά.)
- ✓ στους λογοτέχνες(ποιητές, πεζογράφους, θεατρογράφους κ.ά.)
- ✓ στους κριτικούς
- ✓ στους συντελεστές θεάτρου, κινηματογράφου, τηλεόρασης
- ✓ στους δημοσιογράφους
- ✓ στους κληρικούς
- ✓ στους πολιτικούς
- ✓ και τέλος, στους φιλοσοφούντες

Ο χαρακτηρισμός του πνευματικού ανθρώπου διαμορφώνει επιπλέον και ορισμένες υποχρεώσεις οι οποίες ολοκληρώνουν και την ένταξη του ατόμου στην κατηγορία αυτή. Κάθε πνευματικός άνθρωπος έχει ως κύριες υποχρεώσεις του:

α. να συναισθάνεται το ρόλο του μέσα στον κοινωνικό χώρο.

β. να στρατεύεται και να υπηρετεί το συγκεκριμένο πλαίσιο της κοινωνικής και πολιτιστικής θέσης του.

γ. να αναζητά την αλήθεια και να κρίνει.

δ. να φωτίζει τον κοινωνικό περίγυρό του. Η ανακάλυψη της αλήθειας πρέπει να οδηγεί στην αποκάλυψή της.

ε. να αναλαμβάνει ενεργητικούς ρόλους μέσα στην κοινωνική ζωή.

Η προσφορά του πνευματικού ανθρώπου στην κοινωνία

Για να αντιμετωπιστούν σε κάθε εποχή τα μεγάλα διαχρονικά προβλήματα της ανθρώπινης ζωής, πνευματικά, κοινωνικά, πολιτικά, αλλά και για να διεκπεραιωθεί ένα πλήθος από άμεσα πρακτικά προβλήματα, καθοριστική είναι η συμβολή του ανθρώπινου πνεύματος. Κύριος εκφραστής της πνευματικής δραστηριότητας κάθε εποχής, κάθε πολιτισμού είναι ο πνευματικός άνθρωπος. Ο λόγος αυτός αποτελεί και μια πρώτη γενική εξήγηση της ιδιαίτερης θέσης και των ευθυνών του που απορρέουν απ' αυτήν.

Η αντιμετώπιση, όμως, του σκοταδισμού, η προστασία της ελευθερίας και της ηθικής ακεραιότητας της κοινωνίας στην οποία ζει ο πνευματικός άνθρωπος, συνεπάγεται η ευθύνη να εναντιωθεί και να αντιπαλέψει τους κινδύνους που την απειλούν. Και όσο πιο μεγάλοι είναι αυτοί οι κίνδυνοι τόσο πιο μεγάλη γίνεται και η ευθύνη του, επειδή ο πνευματικός άνθρωπος με την ευαισθησία, την οξυδέρκεια και τη διορατικότητα που έχει μπορεί και να τους διαγνώσει και, στο μέτρο των δυνάμεών του, να προστατέψει την κοινωνία από αυτούς. Γι' αυτό και δεν μπορεί να μένει αδιάφορος και αμέτοχος σε όσα συμβαίνουν. Το χρέος του αυτό είναι βαρύτερο στην εποχή μας, αν λάβουμε υπόψη μας τις ανάγκες, τους ιδιαίτερα επαχθείς και δυσμενείς όρους που επιβαρύνουν τη ζωή του σύγχρονου ανθρώπου.

«Πνευματική» Ζάκυνθος

Η επιρροή των λαών που κατά καιρούς κατέκτησαν και αποίκησαν στην Ζάκυνθο, δεν θα μπορούσε να μην συμβάλει και στην διαμόρφωση αλλά και στο ύφος που χαρακτηρίζει την Ζακυνθινή ποίηση και λογοτεχνία, με κυριότερη επίδραση κυρίως από την Ιταλική Λογοτεχνία. Οι πνευματικοί άνθρωποι που κατά καιρούς έζησαν και δημιούργησαν στο νησί, αποτελούν στοιχείο για το οποίο η Ζάκυνθος είναι περήφανη καθώς δημιούργησαν και άφησαν έργα μνημεία.

Η άνθηση των γραμμάτων στην Ζάκυνθο φάνηκε από τον 15ο αιώνα, όπου Ζακυνθinoί λογοτέχνες και ποιητές διακρίθηκαν στην ποίηση και τον πεζό λόγο. Παρ' όλη την Δυτική επίδραση, το τοπικό στοιχείο ξεχωρίζει, και μάλιστα δημιουργεί μία ιδιαίτερη και ξεχωριστή σχολή, την «Ζακυνθινή» και αργότερα «Επτανησιακή».

Ιδιαίτερα η ποίηση παρουσιάζει την μεγαλύτερη ανάπτυξη και αναγνώριση, με κορυφαίο εκπρόσωπο της τον Εθνικό μας ποιητή **Διονύσιο Σολωμό**. Ο Διονύσιος Σολωμός, διακρίθηκε πανελλήνια γράφοντας τον «Ύμνο εις την Ελευθερία» και αποτέλεσε σημείο αναφοράς αλλά και αφετηρίας για αρκετούς μεταγενέστερους ποιητές.

Αλλά και πριν από τον **Δ. Σολωμό**, οι λογοτέχνες της Ζακύνθου έχουν να παρουσιάσουν έργα σπουδαίου περιεχομένου, με κύριο αντικείμενο την λατρεία της πατρίδας και της θρησκείας. Τα έργα τους συνέβαλαν στην διάδοση ιδεών φιλελευθερισμού και σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και δεν είναι τυχαίο ότι τα μηνύματά τους είναι ακόμα επίκαιρα.

Οι κυριότεροι συγγραφείς και ποιητές που διακρίθηκαν από τα χρόνια του 15ου αιώνα έως σήμερα ήταν ο **Παχώμιος Ρουσάνος**, ο **Μιχαήλ Σουμάκης**, ο **Ανδρέας Σγούρος**, ο **Αντώνης Μαρτελάος**, ο **Ανδρέας Κάλβος**, ο **Ούγγο Φώσκολος**, η **Μουτσάν Μαρτινέγκου**. Μάλιστα ο Ούγγο Φώσκολος καθιερώθηκε και ως Εθνικός ποιητής της Ιταλίας.

Από αυτούς εμπνεύστηκαν και πολλοί από τους νεότερους Λογοτέχνες που η παρουσία τους στην Ελληνική Λογοτεχνία είναι διακεκριμένη και διεθνώς

αναγνωρισμένη. Ο πιο γνωστός από αυτούς, ο **Γρηγόριος Ξενόπουλος** που μέσα από τα έργα του μετέφερε πολλά στοιχεία της Ζακυνθινής παράδοσης.

Η σημασία της μουσικής και του χορού στη Ζάκυνθο

Στα αρχαία χρόνια οι Ζακυνθinoί τύπωναν νομίσματα με τη μορφή του Πυθαγόρα και τη λύρα του για να τον τιμήσουν. Από τότε η σημασία που έδιναν στη μουσική και το χορό ήταν εμφανής.

Όσον αφορά στη μουσική, πριν από το 1816 δεν υπάρχουν στοιχεία Ζακυνθινής μουσικής. Γνωρίζουμε, όμως, σίγουρα ότι επηρεάστηκε από τη δυτική μουσική. Μέχρι τον καταστροφικό σεισμό του 1953 υπήρχε η τοπική Φιλαρμονική, όπου ήταν η πρώτη που δημιουργήθηκε στην Ελλάδα, και οι οπερέτες. Η οπερέτα ήταν ένα θεατρικό είδος όπερας σε μικρότερη, απλούστερη και ελαφρύτερη απόδοση με κωμικό χαρακτήρα, την οποία απολάμβαναν οι πολίτες για να ψυχαγωγηθούν και να απολαύσουν μουσική απ' όλο τον κόσμο.

Παρόλη την επίδραση των κατακτητών, οι Ζακυνθinoί καταφέρνουν να διαμορφώσουν το δικό τους στυλ, αν και την αγάπη για την μουσική την μεταφέρουν οι Ιταλοί στις αρχές του 19ο αιώνα. Διαμορφώθηκαν διάφορα μουσικά είδη, τα οποία συνοδεύουν τις διάφορες εκφάνσεις της καθημερινής ζωής των κατοίκων. Υπάρχει, λοιπόν, η εκκλησιαστική μουσική, οι αρέκειες, οι καντάδες και το δημοτικό τραγούδι. Ειδικότερα, οι αρέκειες είναι ένα ιδιότυπο είδος λαϊκού τραγουδιού που απαντάται σε ολόκληρη τη Ζάκυνθο, και είναι δίστιχα τραγούδια με τετραφωνία χωρίς τη συνοδεία μουσικών οργάνων. Στη συνέχεια, οι καντάδες, που απλώθηκαν κυρίως στην πόλη και στα κοντινά χωριά, αν και δέχτηκαν τις επιρροές της Δύσης, εντούτοις δεν αποτελούν μίμηση, αλλά αυτόνομο είδος επτανησιακής έντεχνης μουσικής. Τα δύο αυτά είδη μουσικής εξυμνούν τον έρωτα και την φύση, εκφράζουν τον ευαίσθητο και ρομαντικό χαρακτήρα των Ζακυνθινών και θεωρούνται ένας σημαντικός πόλος έλξης επισκεπτών για το νησί. Οι επισκέπτες της Ζακύνθου μπορούν να τα ακούσουν σε διάφορες ταβέρνες στην πόλη και στα χωριά. Πολλά ποιήματα επιφανών Ζακυνθινών ποιητών, όπως του Σολωμού και του Κάλβου, έχουν μελοποιηθεί από ντόπιους κυρίως συνθέτες, και βρίσκονται στα χείλη του λαού μέχρι και σήμερα. Τα δημοτικά ζακυνθινά τραγούδια

συντροφεύουν τους κατοίκους του νησιού σε όλες της εκδηλώσεις της ανθρώπινης ζωής (γάμους, πανηγύρια κ.τ.λ.), και είναι τελείως διαφορετικά στο ύφος και τις ιδέες από τις καντάδες με τη δυτική επίδραση. Στα δημοτικά τραγούδια της Ζακύνθου δεν υπάρχουν παραφθαρμένες ιταλικές λέξεις και τα ξένα γλωσσικά δάνεια είναι εντελώς ανύπαρκτα.

Ο χορός στη Ζάκυνθο άνθισε την περίοδο της Ενετοκρατίας και η επιρροή αυτή ήταν ο λόγος που δεν αναπτύχθηκαν περισσότερο οι τοπικοί χοροί. Κύρια είδη ζακυνθινών χορών είναι ο Συρτός Ζακυνθινός ή Λεβαντίνικος, που παρουσιάζει πολλές παραλλαγές από χωριό σε χωριό, η Άμοιρη, αποκριάτικος, σατυρικός, κυκλικός χορός, ο Γιαργιτός ή χορός του Θησέα, και ο Σταυρωτός. Όλοι αυτοί οι χοροί παρουσιάζουν ιδιαίτερο λαογραφικό ενδιαφέρον και τονίζουν την ελληνικότητα της ζακυνθινής παράδοσης. Δεν είναι, όμως, ιδιαίτερα γνωστοί καθώς οι Ζακυνθινοί έδειξαν την προτίμηση τους στους κλασσικούς ευρωπαϊκούς χορούς όπως το Βαλς και το Τανγκό, κάνοντάς τους αναπόσπαστο κομμάτι των εκδηλώσεων τους, ακόμη και σήμερα. Ενώ η μουσική του νησιού διασώθηκε από τη μια γενιά στην άλλη, αυτό δεν συνέβη και με τους χορούς. Οι παραδοσιακοί ζακυνθινοί χοροί διασώθηκαν-την τελευταία στιγμή- χάρη στους γεροντότερους κάθε χωριού που διατηρούσαν τη χορευτική αυτή παράδοση, την οποία και δίδαξαν σε λαογράφους και χορευτές. Τα τελευταία χρόνια, έχει ξεκινήσει μια συστηματική προσπάθεια μελέτης και διάσωσης των παραδοσιακών χορών της Ζακύνθου. Η μελέτη αυτή έχει αποδείξει ότι οι χοροί της πόλης του νησιού διέφεραν από εκείνους των χωριών. Ενώ η πόλη δεχόταν τις επιδράσεις της δύσης στο χορό (π.χ. μαζούρκα, πόλκα, καντρίλιες), τα χωριά διατηρούσαν στους χορούς τους ακέραιο το ελληνικό στοιχείο, δίχως να αλλοιώνονται από τις ξενόφερτες επιρροές. Εντύπωση προκαλεί το γεγονός ότι στη Ζάκυνθο δεν χορεύτηκαν πανελλήνιοι λαϊκοί χοροί, όπως το τσάμικο και το καλαματιανό, τα οποία έγιναν γνωστά στο νησί στις αρχές μόλις του 20ού αιώνα.

Όπως μπορούμε να συμπεράνουμε ο ζακυνθινός πολιτισμός έχει να παρουσιάσει εντυπωσιακά επιτεύγματα στη μουσική και στο χορό. Τα διάφορα μουσικά είδη που διαμορφώθηκαν στο νησί, καθώς και οι χοροί που τα συνόδευαν, έχουν περιβληθεί με αγάπη από τους Ζακυνθινούς, σώζονται ως τις μέρες μας, και μάλιστα αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της ζωής τους. Η ιδιαίτερη ιστορία του νησιού αλλά και η ζακυνθινή ψυχή είναι τα στοιχεία που έπλασαν την μουσική και τους χορούς αυτούς.

Γιαργητός ή Γιαργυτός, Χορός στη Ζάκυνθο

Γιαργητός χορός ονομάζεται διαφορετικά και χορός του Θησέως, ο οποίος αποτελεί τον σημερινό Γιαργητό χορό και παρουσιάζει την πλέον γνησία μορφή του αρχαίου Γεράνου χορού. Στην πόλη της Ζακύνθου χορεύονταν παλαιότερα όλοι οι ευρωπαϊκοί χοροί. Λαϊκοί χοροί που σώζονται μέχρι και σήμερα γνωστοί ως Συρτός, Ζακυνθινός, Σταυρωτός, Λεβαντίνικος, Καλαματιανός, ο οποίος όπως φαίνεται διαδόθηκε μετά την Ένωση των Ιόνιων νησιών, επίσης ο Γιαργητός ή χορός του Θησέως είχε λησμονηθεί, κατόπιν όμως ενεργειών και ερευνών του καθηγητή της φυσικής αγωγής κ. Αγγέλου Βισβάρδη παρουσιάστηκε υπ' αυτού εκ νέου στο 1ο Φεστιβάλ Λαϊκού Θεάτρου Ζακύνθου τον Αύγουστο του 1965. Γιαργυτός ή Διαργυτός. Περιγράφεται η περιοδεία στα χωριά το 1969 και πώς τελικά βρέθηκε να χορεύεται μόνο στο χωριό Άγιος Λέων ο "πολύ αρχαίος", όπως είπαν, χορός σε σχήμα "λαβυρίνθου", όπου ο πρωτοχορευτής περνάει ανάμεσα σε δύο σειρές αντρών και γυναικών σέρνοντάς τους με μαντίλια. Αυτός πρέπει να είναι ο Γιαργυτός, γιατί χορεύεται μόνο με τραγούδι. Σε ρυθμό 3/4 και 6/8, ήταν ο λαϊκότερος χορός της Ζακύνθου. Περισσότερο σε ορεινές περιοχές, στους γάμους και στα πανηγύρια με ταμπουρλονιάκαρα. Ο Άγγελος Βισβάρδης λέει ότι διέσωσε τον Γιαργυτό το 1950 στο χωριό Βουγιάτο. Ο πρωτοχορευτής με πηδήματα αναπαριστά την πάλη του Θησέα με το Μινώταυρο, τον ακολουθεί κύκλος μεικτός χορευτών για να καταλήξουν σε λαβύρινθο καθώς συνοδεύονται με μουσική από ταμπουρλονιάκαρα. Ήταν χορός που αναδείκνυε τον πρωτοχορευτή γιατί χορεύονταν αποκλειστικά από αυτόν, οι άλλοι παρακολουθούσαν ακίνητοι ή τον συνόδευαν με συρτό χορό. Η μουσική αρχίζει με εισαγωγή αφηγηματική που κρατάει αρκετή ώρα, για να προετοιμαστεί ο πρωτοχορευτής. Μετά ο πρώτος χτυπώντας το πόδι του στο έδαφος τεντώνει τα χέρια μέχρι τους ώμους, πετάγεται με τρία πηδήματα μπροστά, σταυρώνει τα πόδια και στο τρίτο κάνει ένα πέταγμα ψηλά και γυρίζει στον αέρα. Στη συνέχεια με άλλα δύο πηδήματα, σταυρώνοντας τα πόδια, κάνει κι άλλο πηδήμα ψηλά και γυρίζει στην αρχή του κύκλου του χορού. Η έξοδος αυτή επαναλαμβάνεται τρεις φορές. Στην τρίτη, πιάνεται με μαντήλι από τον δεύτερο κι αρχίζει ένας χορός σε άλλο ρυθμό, με μεγάλη μουσική φράση, με απλά βήματα και αργή κίνηση, που μοιάζει με τον Συρτό. Μετά ακολουθεί νέα έξοδος του πρώτου. Συνοδεύεται με έντονα χτυπήματα και

τρέμουλα του ταμπούρλου, με τους οξείς ήχους της νιάκαρας και τις αλλαγές του ρυθμού. Χορευόταν μόνο στα πανηγύρια, στην αποκορύφωση του γλεντιού και όχι στους γάμους. Ο κόσμος πλήρωνε τους οργανοπαίχτες για να παίξουν τον Γιαργυτό, και πολλές φορές και τους πρωτοχορευτές. Υπάρχουν τρεις εκδοχές για την ετυμολογία της λέξης. Γιαργητό ή Διαργητό, από την κρητική λέξη γιαγέρνω-διαγέρνω, ή από το γύρος, λόγω των πολλών γύρων-στροφών που απαιτεί ο χορός, οπότε γράφεται Γιαργυτό. Αργητός, από το «αργήεις», δηλαδή ταχύς. Ακόμα η λέξη ενδέχεται να προέρχεται από τον αρχαίο δήμο της Αττικής Γιαργητό. Εκεί ο Θησέας όταν γύρισε από την Κρήτη ήρθε σε σύγκρουση με τα ξαδέρφια του, τους πενήντα Παλλαντίδες, όπως αναφέρει ο Πλούταρχος. Εκεί ο Θησέας έκανε καθαρτήρια θυσία στον Δία Μειλίχιο και χόρεψε. Οι κινήσεις του κορυφαίου είναι δύσκολες. Η μουσική παίζεται από ταμπουρλονιάκαρα. Στο πρώτο μέρος ο ρυθμός είναι σύνθετος, στο δεύτερο μέρος είναι δίσημος και η μελωδία μικρή παραλλαγή του Λεβαντίνικου. Δεν υπήρχε μουσική σημειογραφία αυτού του χορού ως τον Απρίλη του 1985, που την κατέγραψε ο Δημήτρης Λάγιος.

Πηγές:

Εγκυκλοπαίδεια του Ελληνικού Χορού, Ευρετήριο: E-CA608

κείμενο: Γιαργητός ή Γιαργυτός, χορός στη Ζάκυνθο

Κουσιάδης 1951, Καρακάσης 1967, Στράτου 1979, Μυλωνάς 1982, Σπηλιάκος 1988.

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ:

ΑΝΤΩΝΗΣ

ΚΛΑΔΗΣ

ΟΝΟΜΑ

ΠΑΤΡΟΣ:

ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΤΟΠΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ: ΖΑΚΥΝΘΟΣ

ΜΟΥΣΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

- 1992-1997: Δίπλωμα **Βυζαντινής Μουσικής**
- 1995-1999: **Πτυχίο Αρμονίας**
- 1995-1999: Σπούδες **Μονωδίας** έως Α' Ανωτέρα
- 1999-2001: **Πτυχίο Αντίστιξης**
- 2001-2005 **Πτυχίο Φούγκας**

ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ

- 1996-1997: Συμμετοχή σε Σεμινάριο στην **Μουσικοκινητική αγωγή C.ORFF** (Διάρκεια 90 ωρών)
- Μονοετές Σεμινάριο Διεύθυνσης Χορωδίας (Ωδείο Ηχομορφές με καθηγητή τον Νίκο Κοτροκόη).

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ

- 1978-1987: Μέλος της Φιλαρμονικής του Δήμου Ζακυνθίων (Τρομπέτα - Αλτικόρνο).
- 1992-1997: Μέλος της Ελληνικής Βυζαντινής Χορωδίας του Κ. Αγγελόπουλου.
- 1995-1998: Καλλιτεχνικός Υπεύθυνος της Ένωσης Ζακυνθίων Αθήνας σε παραδοσιακές μουσικοχορευτικές εκδηλώσεις.
- 1997-1999: Μέλος της Επαγγελματικής Χορωδίας «FONS MUSICALIS»
- 1997-1999: Ιεροψάλτης στον Ι.Ν. Προφήτη Ηλία (στην Μεταμόρφωση Αττικής).
- 1999-2003: Ιεροψάλτης στον Ι.Ν. Φανερωμένης Ζακύνθου.

- 1999-Σήμερα: Υπεύθυνος παραδοσιακής Μουσικής του Πολιτιστικού Συλλόγου «ΣΑΡΑΚΗΝΑΔΟ» Ζακύνθου σε παραδοσιακές μουσικοχορευτικές εκδηλώσεις.
- 1999-Σήμερα: Καθηγητής Βυζαντινής Μουσικής στο Μουσικό Σχολείο Ζακύνθου.
- 2003-Σήμερα: Ιεροψάλτης Ι. Ν. Αγίου Διονυσίου Ζακύνθου.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

- 1999-2008: Υπεύθυνος Παραδοσιακής Χορωδίας Μουσικού Σχολείου Ζακύνθου.
Πολυάριθμες εκδηλώσεις της Χορωδίας (παραδοσιακής και έντεχνης) εντός και εκτός Ζακύνθου και με βραβεύσεις: Α΄ Πανελλήνιο βραβείο, έξι πρώτα και ένα δεύτερο βραβείο σε περιφερειακό επίπεδο, στους πανελλήνιους μαθητικούς καλλιτεχνικούς αγώνες.
- 2004: Συμμετοχή σε CD με Ζακυνθινά τραγούδια του Μουσικού Σχολείου Ζακύνθου
- 2005-Σήμερα: Υπεύθυνος Παιδικής Χορωδίας μαντολινάτας Ζακύνθου.
- 2006-Σήμερα: Φωνητικό σύνολο «Ωδές» Υπεύθυνος Χορωδίας
- 2007: Παραγωγή CD με τίτλο «Εις τον Άγιον Διονύσιον» με Ζακυνθινή Εκκλησιαστική Μουσική και Ύμνους.
- 2008: Β΄ Έκδοση της «Ιεράς Ύμνωδίας, Κατά το Ζακύνθιον Ύφος» του ιερέως Βασιλείου Πομόνη. Επιμέλεια-Επεξεργασία Κλάδης Αντώνιος Εκδόσεις "Έντυπο"
- 2008: Τρίτο βραβείο στον Πανελλήνιο Διαγωνισμό Σύνθεσης Χορωδιακής Μουσικής που προκηρύχθηκε από το Δημοτικό Ωδείο Κατερίνης με το Χριστουγεννιάτικο τραγούδι « Χριστός Γεννιέται» σε ποίηση Διονυσίου Γιακουμή.
- 2010-2011: Συναυλίες με τον τενόρο Δημήτρη Σιγαλό και την τραγουδίστρια του έντεχνου Καλλιόπη Βέττα.

ΑΡΘΡΑ-ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ

- Συλλογή, επεξεργασία και καταγραφή Ζακυνθινής Εκκλησιαστικής Μουσικής.
- Αφιέρωμα στον ραδιοφωνικό σταθμό της Εκκλησίας της Ελλάδος στην εκπομπή του Παναγιώτη Θεοδοσίου «Κάλλος του Ήχου» σχετικά με την

Ζακυνθινή Εκκλησιαστική Μουσική.

- Δημοσιεύσεις επιστημονικών άρθρων με τίτλο «Περί εκκλησιαστικής μουσικής», «Το τροπάριο της Κασσιανής στη Βυζαντινή Υμνογραφία», «Η νύχτα των θαυμάτων» στον ημερήσιο τύπο και το διαδίκτυο.
- Site σχετικά: www.kladis.gr

Βιογραφικό

σημείωμα

Ο βαρύτονος Διονύσης Σούρμπης γεννήθηκε στη Ζάκυνθο το 1978. Αποφοίτησε από το Ωδείο «Alex Turnaissen», λαμβάνοντας το δίπλωμα μονωδίας με άριστα παμψηφεί, καθώς και το πρώτο βραβείο από την τάξη του κ. Γεωργίου Σαμαρτζή.

Το 2005 έλαβε την υποτροφία «Μαρία Κάλλας» και συνέχισε τις σπουδές του με τον μέχρι σήμερα μαέστρο του, Claude Thiolas, στο Treviso της Ιταλίας. Έχει κερδίσει πολυάριθμους παγκόσμιους διαγωνισμούς όπως: Τότι νταλ Μόντε για το ρόλο του «Φόρντ» στην όπερα «Φάλσταφ» του Τζουζέπε Βέρντι, Ίρις Αντάμι Κοραντέτι πρώτο βραβείο και υποτροφία Τσίρκολο ντέλα Λύρικα ντι Πάντοβα, Πέρτιλε – Μαρτινέλι πρώτο βραβείο και βραβείο κοινού, Σπύρος Αργύρης, πρώτο βραβείο και βραβείο κοινού, Β. Μπελίνι δεύτερο βραβείο. Έχει συνεργαστεί με την Orchestra del teatro «La Fenice», την Κρατική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης, την Ορχήστρα του Δήμου Αθηναίων. Το 2003 έκανε το ντεμπούτο του στην κεντρική σκηνή της Εθνικής Λυρικής Σκηνής, ερμηνεύοντας τον ρόλο του «Σωτήρη» στην όπερα «Το δαχτυλίδι της μάνας» του Μανώλη Καλομοίρη. Από τότε συνεργάζεται με την Εθνική Λυρική Σκηνή («Μαρτσέλο» στην όπερα «Μπόέμ», «Ζερμόν» στην Τραβιάτα, «Μπατόνε» στο «Λινγκάνο φελίτσε», «Σίλβιο» στους «Παλιάτσους» και «Φίγκαρο» στον «Κουρέα της Σεβίλλης»). Στο Teatro Comunale di Treviso («Φόρντ» στον «Φάλσταφ», «Μαρτσέλο» στην

όπερα «Μποέμ»), στο Teatro La Fenice, Teatro del' Aquila di Fermo, Pergolesi di Iesi («Μαρτσέλο» στην όπερα «Μποέμ») Έχει συμμετάσχει σε πολυάριθμα κοντσέρτα, όπως στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών, στην αίθουσα Τζουζέπε Βέρντι, στην Μπολόνια, με τον παγκοσμίου φήμης βαρύτονο Αλεσάντρο Κορμπέλι, στην όπερα της Ρώμης, στο Τσίρκολο Τζουζέπε Βέρντι του Ροβίγκο, στο τηλεοπτικό κανάλι «Rai Uno».

Ο Διονύσης Σούρμπης είναι εξαιρετικά ταλαντούχος καλλιτέχνης, ωστόσο, εκτός από την ωραία του φωνή, διαθέτει έναν εξίσου ωραίο χαρακτήρα: είναι μετριόφρων, ευγενής και έχει αγωγή και τρόπους, πράγμα σπάνιο για το νεαρό της ηλικίας του.

Ο δικός μας βαρύτονος μαγεύει το κοινό με τις εσωτερικές ευαίσθητες και άψογες ερμηνείες του, αλλά για να φτάσει στο υψηλό επίπεδο της απόδοσης των δύσκολων λυρικών του ρόλων, έχει αφιερώσει ώρες ατελείωτες σε μαθήματα μουσικής, ορθοφωνίας και φωνητικών ασκήσεων και έχει θέσει στόχους, οι οποίοι κερδίζονται μόνο με σκληρή δουλειά και αφοσίωση. Μέχρι στιγμής, ο Διονύσης μας τα έχει καταφέρει και διαπρέπει στις παραστάσεις της Εθνικής Λυρικής Σκηνής, αλλά και μεγάλων θεάτρων του εξωτερικού. Οι λάτρεις της όπερας θα έχουν την ευκαιρία να τον απολαύσουν στο ρόλο του «Φίγκαρο», στη γνωστή όπερα ο «Κουρέας της Σεβίλλης» του Τζοακίνο Ροσσίνι, οι παραστάσεις της οποίας ξεκινούν στις 5 Φεβρουαρίου, στο θέατρο «Ολύμπια». Σημειωτέον ότι ο Διονύσης Σούρμπης θα ερμηνεύσει το ρόλο του «Φίγκαρο» στις 5, 9, 11, 13, 18, 20, 25 Φεβρουαρίου, και ο Χάρης Ανδριανός στις 6, 16, 19, 23, 26 Φεβρουαρίου.

Επιπροσθέτως, ο Διονύσης Σούρμπης έχει δεχθεί πρόταση από το θέατρο της Πάρμας για τους «Παλιάτσους», καθώς και για να ερμηνεύσει το ρόλο του «Φίγκαρο» στο θέατρο της Κατάνιας στην Ιταλία. Επίσης, στις 30 Μαρτίου, θα ερμηνεύσει το ρόλο του «Κρέοντα» στην όπερα του

Θεόδωρου Στάθη «Αντιγόνη», τη μουσική διεύθυνση της οποίας έχει αναλάβει ο Ζακυνθινός Διευθυντής Ορχήστρας Ραφαήλ Πυλαρινός.

Τέλος, τον Ιούνιο ο Διονύσης Σούρμπης θα ερμηνεύσει ξανά το ρόλο του «Σύλβιο», στους «Παλιάτσους», με την Εθνική Λυρική Σκηνή. Πολλή δουλειά και του ευχόμαστε καλή επιτυχία σε κάθε του προσπάθεια.

Λούντζης Νικίας: Σπούδασε Νομικά στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και μεταπτυχιακά μελέτησε στο Λονδίνο Ναυτικό Δίκαιο και Ιστορία του Ευρωπαϊκού Πνεύματος. Μετά την επιστροφή του στην Ελλάδα έγινε μέλος του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών, ενώ παράλληλα ασχολήθηκε με την επτανησιακή τέχνη (κυρίως μουσική και ζωγραφική). Έχει δημοσιεύσει σχετικά δοκίμια σε εφημερίδες, περιοδικά και δίσκους. Είναι μουσικός παραγωγός του Γ' Προγράμματος της ΕΡΑ. Επίσης είναι και συγγραφέας με πολλά έργα εκ των οποίων είναι τα εξής:

- Στο Ιόνιο Λιμπέρτα IV. Το Μπλόκο του Μόντε
- Μια Ανθελληνική Συνωμοσία στη Γενεύη το 1827
- Φανερωμένης της Ζακύνθου Προφήτες & Ζωγράφοι

Κάρδαρης Διονύσης: Γεννήθηκε στην Ζάκυνθο το 1959 και είναι παντρεμένος με την καθηγήτρια Φυσικής αγωγής, Σαρακατσιάνου Ζωή, και έχει δύο παιδιά τον Γιώργο και τον Κωνσταντίνο. Αποφοίτησε από το ΤΕΦΑΑ Πανεπιστημίου Αθηνών, το 1983 και από το 1992 έως το 1994 εργάστηκε ως καθηγητής Φυσικής Αγωγής στο 1ο Λύκειο Γλυφάδας. Το 2003 αναγορεύτηκε Διδάκτορας από το ΤΕΦΑΑ Πανεπιστημίου Αθηνών. Το 2010 εκλέχτηκε Επίκουρος καθηγητής στη ΣΣΕ με γνωστικό αντικείμενό τους Ελληνικούς παραδοσιακούς χορούς. Από το 2004 ανήκει στο Συνεργαζόμενο Επιστημονικό Προσωπικό (ΣΕΠ) στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (ΕΑΠ) και στη θεματική ενότητα ΕΛΠ 40: Επισκόπηση Ελληνικής μουσικής και χορού. Στο συγγραφικό του έργο περιλαμβάνονται 2 βιβλία, καθώς και πολλά άρθρα σε επιστημονικά περιοδικά του εσωτερικού και του εξωτερικού με θέμα τον Ελληνικό παραδοσιακό χορό και την ελληνική μουσική. Έχει διατελέσει για περισσότερο από 20 χρόνια συνολικά, καλλιτεχνικός υπεύθυνος των χορευτικών τμημάτων των Δήμων Καλλιθέας, Ν. Ιωνίας και

Αργυρούπολης Αττικής και έχει επιμεληθεί αρκετές πολιτιστικές εκδηλώσεις στην Ελλάδα και στο Εξωτερικό.

ΣΠΥΡΟΣ ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

- Διδακτορικό στη Σύνθεση, στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών της Σ.Κ.Τ. του Α.Π.Θ.
- Μεταπτυχιακό στη Σύνθεση (Mmus in Composition) από το Πανεπιστήμιο του Λονδίνου (Goldsmiths, University of London).
- Απόφοιτος του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Α.Π.Θ.
- Κάτοχος Διπλώματος πιάνου με βαθμό «Άριστα παμνηφεί» και Α βραβείο εξαιρετικής επίδοσης. Σύγχρονο Ωδείο Θεσσαλονίκης, τάξη Παύλου Δημητριάδη.
- Κάτοχος Πτυχίου Φούγκας, με βαθμό Άριστα (10), Σύγχρονο Ωδείο Θεσσαλονίκης, τάξη Νίκου Σολομωνίδη
- Κάτοχος Πτυχίου Αντίστιξης, με βαθμό 9, Κρατικό Ωδείο Θεσσαλονίκης, τάξεις Κ.Γριμάλδη και Κ.Σιέμπη.
- Κάτοχος Πτυχίου Αρμονίας, Σύγχρονο Ωδείο Θεσσαλονίκης, τάξη Γιάννη Αγγελάκη, με βαθμό Άριστα (10).

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ:

1) Ως συνθέτης: Α' βραβείο στον Πανελλήνιο Διαγωνισμό Σύνθεσης «Γ.Παπαιωάννου» της Ένωσης Ελλήνων Μουσουργών. Πάνω από 60 εκτελέσεις έργων του σε Ελλάδα (ενδεικτικά: Μέγαρο Μουσικής Αθηνών, Αίθουσες Τελετών Πανεπιστημίων Αθηνών, Θεσσαλονίκης και Πατρών, Κέντρο Μουσικής Δήμου Θεσσαλονίκης, Τελόγλειο, Βαφοπούλειο, καθώς και σε πολλές επαρχιακές πόλεις) όσο και εξωτερικό (Λονδίνο, Μπέρμιγχαμ, Εδιμβούργο, Νέα Υόρκη, Σινσινάτι, Φιλαδέλφια, Μόσχα, Αγία Πετρούπολη, Σόφια, Βελιγράδι, Μάλτα, Αμβούργο,

Μόναχο, Έσσεν, Κολωνία, Ντύσσελντορφ, Ντόρντμουντ, Ζάλτσμπουργκ, Ιερουσαλήμ, Βηθλεέμ, Ντουμπάι, Γιοχάνεσμπουργκ)

2) Ως πιανίστας: Πάνω από 400 εμφανίσεις σε Ελλάδα και εξωτερικό οι οποίες περιλαμβάνουν ατομικά ρεσιτάλ, συμπράξεις με ορχήστρες και σύνολα μουσικής δωματίου, τηλεοπτικές και ραδιοφωνικές εμφανίσεις.

3) Ως μουσικολόγος: βλ. ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

Πάνω από 200 δημοσιεύσεις σε έγκυρους εκδοτικούς μουσικούς φορείς, έντυπα και συνέδρια όπως:

Εκδοτικός Οργανισμός Μεγάλου Μουσικής Αθηνών, Εκδοτικός Οργανισμός Φεστιβάλ Αθηνών, Λυρική Σκηνή, συμμετοχή στο 9ο Πανελλήνιο Συνέδριο Χορωδιών (Μάιος 2000) με παρουσίαση της εργασίας «Οι τεχνικές σύνθεσης του 20ού αιώνα όπως παρουσιάστηκαν μέσα από το χορωδιακό ρεπερτόριο», συμμετοχή στην Ελληνο-Ιταλική ερευνητική ομάδα σύνταξης της έρευνας «Απουλία-Επτάνησα, κοινά λαογραφικά και μουσικά ιδιώματα» χρηματοδοτούμενη από την Ευρωπαϊκή Ένωση στα πλαίσια του Διασυνοριακού Προγράμματος Intereg II, συμμετοχή ως ομιλήτης στον ετήσιο θεσμό "Επτανησιακές Συναντήσεις" κ.α.

Σημ.: Όλα τα προαναφερόμενα εκτίθενται αναλυτικά στο site της Ένωσης Ελλήνων Μουσουργών, στο προσωπικό profile page: http://www.gcu.org.gr/members_detail_g.asp?id=203

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Αυτό το μέρος του project αναφέρεται στον πνευματικό κόσμο του νησιού όσο αφορά τη λογοτεχνία. Για την εργασία αυτή η ομάδα μας πήρε συνεντεύξεις από αξιολογους ποιητές και ιστοριογράφους της Ζακύνθου του 2012, επίσης αναφέρουμε πώς η Ζάκυνθος του Σολωμού και του Ξενόπουλου μετατράπηκε σε μια σύγχρονη Ζάκυνθο με πολλούς καλλιτέχνες στο χώρο της λογοτεχνίας. Στην Ζακυνθινή λογοτεχνία υπάρχουν δυο βασικές κατηγορίες, η ποίηση και η ιστοριογραφία, αυτές οι κατηγορίες θα αναλυθούν στην εργασία μας.

Η άνθηση των γραμμάτων στη Ζάκυνθο ορίζεται στον 15ο αιώνα όπου οι ποιητές του νησιού διακρίνονταν όχι μόνο για την ποίηση και την ιστοριογραφία αλλά και για τις μεταφράσεις αρχαιοελληνικών κειμένων, όπως η Ιλιάδα του Ομήρου. Την ίδια περίοδο έργα στον χώρο της ποίησης, στο δοκίμιο και πεζογραφία τυπώνονται στην Βενετία και τα οποία γίνονται αντικείμενα θαυμασμού τόσο σε Έλληνες αλλά και Ξένους.

Η ΠΟΙΗΣΗ ΣΤΗΝ ΖΑΚΥΝΘΟ (15ος αι. - 2012)

Η επιρροή των λαών που κατά καιρούς κατέκτησαν και αποίκησαν στην Ζάκυνθο, δεν θα μπορούσε να μην συμβάλει και στην διαμόρφωση αλλά και στο ύφος που χαρακτηρίζει την Ζακυνθινή ποίηση και λογοτεχνία, με κυριότερη επίδραση κυρίως από την Ιταλική Λογοτεχνία. Οι πνευματικοί άνθρωποι που κατά καιρούς έζησαν και δημιούργησαν στο νησί, αποτελούν στοιχείο για το οποίο η Ζάκυνθος είναι περήφανη καθώς δημιούργησαν και άφησαν έργα μνημεία. Η άνθηση των γραμμάτων στην Ζάκυνθο φάνηκε από τον 15ο αιώνα, όπου Ζακυνθινόι λογοτέχνες και ποιητές διακρίθηκαν στην ποίηση και τον πεζό λόγο. Παρ' όλη την Δυτική επίδραση, το τοπικό στοιχείο ξεχωρίζει, και μάλιστα δημιουργεί μία ιδιαίτερη και ξεχωριστή σχολή, την «Ζακυνθινή» και αργότερα «Επτανησιακή».

Ιδιαίτερα η ποίηση παρουσιάζει την μεγαλύτερη ανάπτυξη και αναγνώριση, με κορυφαίο εκπρόσωπο της τον Εθνικό μας ποιητή Διονύσιο Σολωμό. Ο Διονύσιος Σολωμός, διακρίθηκε πανελλήνια γράφοντας τον «Ύμνο εις την Ελευθερία» και αποτέλεσε σημείο αναφοράς αλλά και αφετηρίας για αρκετούς μεταγενέστερους ποιητες.

Αλλά και πριν από τον Δ. Σολωμό, οι λογοτέχνες της Ζακύνθου έχουν να παρουσιάσουν έργα σπουδαίου περιεχομένου, με κύριο αντικείμενο την λατρεία της πατρίδας και της θρησκείας. Τα έργα τους συνέβαλαν στην διάδοση ιδεών φιλελευθερισμού και σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και δεν είναι

τυχαίο ότι τα μηνύματα τους είναι ακόμα επίκαιρα.

Η γλώσσα στην οποία έγραψαν οι ζακυνθinoί είναι η ελληνική λόγια και δημοτική- λαϊκή και έχει δανειστεί από την ιταλική ή την επίσημα καθιερωμένη γλώσσα του κατακτητή. Από τον 15ο μέχρι τον 19ο αιώνα οι ζακυνθinoί καλλιέργησαν όλα τα είδη του γραπτού λόγου, ποιητικού και πεζού. Διδακτική, λυρική, μυθιστορηματική και θρησκευτική ποίηση, θέατρο, κωμωδία και τραγωδία, πεζογραφία και ρητορική. Ποητές, συγγραφείς, κληρικοί και λαϊκοί, φιλόσοφοι και θεολόγοι συντέλεσαν στην δημιουργία μιας αξιόλογης πνευματικής κίνησης και παράδοσης από τον 15ο αιώνα στην οποία στηρίχτηκαν και την οποία συνέχισαν οι πνευματικοί άνθρωποι του 20ου αιώνα. Δημιούργημα αυτής της πνευματικής κίνησης είναι η περίπτωση της Ελισάβετ Μουτζάν Μαρτινέγκου της πρώτης Ελληνίδας πεζογράφου με έργο αξιόλογο πλην των άλλων γιατί θίγει τη θέση της γυναίκας στην εποχή της. Οι σπουδαιότεροι ποιητές που διακρίθηκαν στο νησί της Ζακύνθου είναι οι παρακάτω: Διονύσιος Σολωμός , Ανδρέας Κάλβος , Ούγκο Φώσκολος Αντώνιος Μαρτελάος, Ελισάβετ Μουτσάν Μαρτινέγκου κ.α

Η Ζάκυνθος, όπως και τα άλλα Επτάνησα, δεν γνώρισε βέβαια την τουρκική κατοχή, αλλά για αιώνες ήταν κάτω από την εξουσία των Ενετών, όπως και των Γάλλων, των Άγγλων και για ένα μικρό διάστημα των Ρώσων.

Το γεγονός αυτό της έδωσε τη δυνατότητα να έρθει σε άμεση επαφή με τον ευρωπαϊκό πολιτισμό και ιδιαίτερα τον ιταλικό και να αναπτύξει μια εντελώς ξεχωριστή, πρωτοποριακή και σημαντική πνευματική δραστηριότητα, που εκδηλώθηκε τόσο στη ζωγραφική και τη μουσική, όσο και τη λογοτεχνία και το θέατρο. Είναι, βέβαια, γεγονός πως όποιος αναφέρεται στην πνευματική φυσιογνωμία του νησιού, εννοεί τις επιβλητικές προσωπικότητες, ακόμη και στο παγκόσμιο ποιητικό στερέωμα, του Σολωμού και του Κάλβου. Κοντά σ' αυτούς τους δύο μεγάλους ποιητές, που ποικιλότροπα τιμούν σήμερα τη σύγχρονη Ζάκυνθο, υπάρχουν ένα πλήθος άλλοι, που με ιδιαίτερη δεξιοτεχνία θωπεύουν την ποίηση και όλοι τους κληροδοτούν μια πολύτιμη κληρονομιά στους μεταγενέστερους. Άλλωστε ακόμη και σήμερα είναι διάχυτη η ενασχόληση με τα γράμματα και τις τέχνες. Στις μέρες μας η Ζάκυνθος διαθέτει αρκετούς ποιητές που έχουν διακριθεί . αυτοί είναι : Σταύρος Αμπελάς , Σαράντης Αντίοχος , Αθηνά Βλαχιώτη , Λούλα Βαλβη Μυλωνά , Ελένη Δημάκου , Παναγιώτης Καποδίστριας , Μάχη Μουζάκη , Ζαχαρίας Στουφής Διονύσιος Φλεμοτόμος και Διονύσιος Σέρρας.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Σταύρος Αμπελάς

Ο Σταύρος Αμπελάς γεννήθηκε στη Ζάκυνθο το 1968.

Την πρώτη του επαφή με την μουσική είχε στη Φιλαρμονική Ζακύνθου, της οποίας υπήρξε μέλος για πολλά χρόνια, με δάσκαλο και αρχιμουσικό τον αείμνηστο Κώστα Σαμψαρέλο.

Σπούδασε μουσική στην Αθήνα, στο Ωδείο Αθηνών και αργότερα στο Ωδείο Φίλιππος Νάκας, απ' όπου πήρε Δίπλωμα Τούμπας με καθηγητή τον Παναγιώτη Στέφο. Υπήρξε μέλος της Ορχήστρας Σύγχρονης Μουσικής της ΕΡΤ, της Ορχήστρας Των Χρωμάτων, φιλαρμονικών και συνόλων χάλκινων πνευστών.

Ασχολείται με την ποίηση από πολύ νεαρή ηλικία.

Συμμετείχε στους δεκαέξι νέους Έλληνες ποιητές που επέλεξαν να παρουσιάσουν το 1996 η Θεατρική Ομάδα Πράξη στο Θέατρο της οδού Κεφαλληνίας.

Από το 1996 εργάζεται ως δάσκαλος μουσικής στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση Ζακύνθου.

Το 2007 πήρε πτυχίο στις «Σπουδές στον Ελληνικό Πολιτισμό» από το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο και το 2011 πτυχίο Φιλολογίας από το Πανεπιστήμιο Πατρών.

Αθηνά Βλαχιώτη

Η Αθηνά Βλαχιώτη γεννήθηκε στη Ζάκυνθο και είναι φιλόλογος και συγγραφέας. Σπούδασε Νεοελληνική Φιλολογία στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, όπου αξιώθηκε να έχει δασκάλους τον Μανόλη Ανδρόνικο, τον Γιώργο Σαββίδη, την Ελένη Τσαντσάνογλου, την Αλκη Κυριακίδου-Νέστορος, τον Δημήτρη Μαρωνίτη. Εργάστηκε για μεγάλο χρονικό διάστημα στην φροντιστηριακή εκπαίδευση ενώ τώρα είναι φιλόλογος στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Στο συγγραφικό της έργο περιλαμβάνονται: "Οι Μήνες" "Ο Ιερώνυμος Τραγωδιστής πάνω στα βράχια" "Περί του χαροποιού πένθους" "Οι αφηγήσεις του Αγγέλου Rom" ενώ ποίηση της έχει δημοσιευτεί στα λογοτεχνικά περιοδικά: Πορφύρας, Περίπλους, Γράμματα και Τέχνες, Ίαμβος. Έχει δώσει σειρά διαλέξεων όπως: παρουσίαση του έργου του ιστορικού Θ. Γιαννακόπουλου στον Φιλολογικό Σύλλογο "Παρνασσός", παρουσίαση του ποιητικού έργου του Γ. Ρούβαλη στο πνευματικό κέντρο Επιδαύρου, παρουσίαση του έργου του Αγγέλου Σικελιανού και ερμηνευτική προσέγγιση του ποιήματος του "Πρωτοβρόχι" στο πνευματικό κέντρο Πετρούπολης. Έχει σκηνοθετήσει ερασιτεχνικά το θεατρικό

έργο "Ζητείται ψεύτης" και έχει επιμεληθεί βιβλία των: Αλέξη Ζήρα, Χρ. Μηλιώνη, Α. Μακρυδημήτρη, Γ. Βαλασιάδη. Κριτικές-παρουσιάσεις του έργου της: Ραδιοφωνική μετάδοση της μετάφρασης "Περί του Χαροποίου πένθους" από το Γ΄ Πρόγραμμα Ραδιοφώνου, Παρουσίαση μέρους του ποιητικού της έργου από τον Πολιτιστικό και Μορφωτικό Σύλλογο "Πλατύφορος", Κριτική παρουσίαση της ποιητικής συλλογής "Οι Μήνες" από τα λογοτεχνικά περιοδικά "Μανδραγόρας", "Επτανησιακά Φύλλα", Παρουσίαση της μετάφρασης "Περί του Χαροποίου πένθους" από τις εφημερίδες "Βήμα", "Ελευθεροτυπία", "Καθημερινή". Στο πλαίσιο του διδασκαλικού της έργου διοργάνωσε τις εξής ομιλίες και εκδηλώσεις: "Ο θεραπευτικός λόγος της Τέχνης και της αρχαίας τραγωδίας", Έκθεση έργων ζωγραφικής και γλυπτικής. Ανάγνωση ποίησης, "Οι μαθησιακές δυσκολίες - Η δυσλεξία".

Παναγιώτης Καποδίστριας

Ο Πρωτοπρεσβύτερος "Παναγιώτης Καποδίστριας" είναι θεολόγος, ποιητής, δοκιμογράφος και ιερέυς.

Γεννήθηκε στις 16 Νοεμβρίου 1961 στο Μπανάτο της Ζακύνθου και σπούδασε Θεολογία στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών και Λογιστικά στην Πάτρα. Στις 27 Μαρτίου 1983 χειροτονείται διάκονος από τον Μητροπολίτη Ζακύνθου Χρυσόστομο και στις 5 Απριλίου 1987 χειροτονείται εις Πρεσβύτερο, το ίδιο έτος ορίστηκε Εφημέριος του χωριού του, από το 1994 φέρει το οφίκιο του Πρωτοπρεσβυτέρου και από το 1996 έχει διορισθεί Γενικός Αρχιερατικός Επίτροπος της Ιεράς Μητροπόλεως Ζακύνθου. Από το 1983 ως το 1999 διετέλεσε υπεύθυνος Λογιστηρίου της Ιεράς Μονής Στροφάδων και του Ιερού Ναού Αγίου Διονυσίου Ζακύνθου. Στις 29 Νοεμβρίου 2010 σεπτή εντολή της Α.Θ.Π. του Οικουμενικού Πετράρχη κ.κ. Βαρθολομαίου του απονεμεί το οφίκιο του Πρωτοπρεσβυτέρου του Οικουμενικού θρόνου για την μακροχρόνια συμβολή του στη Θεολογία του Περιβάλλοντος και τις σχετικές πρωτοβουλίες του Οικουμενικού Θρόνου και στηρίζοντας για όλη την συγγραφική και διαδικτυακή εργασία του. Από το έτος 1992 διδάσκει στην Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, ενώ κατά την περίοδο 1989-1994 παρουσίαζε εκπομπές στο ραδιόφωνο και την τηλεόραση. Η Ιερά Μητρόπολη Καμερούν τον προσκάλεσε να διδάξει στο Εκκλησιαστικό Σεμινάριο στο Γιαουντέ. Από το έτος 1992 διδάσκει ανελλιπώς στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (σήμερα στο Μουσικό Σχολείο Ζακύνθου) και κατά τα ακαδημαϊκά έτη 2004-2008 δίδαξε στο Α.Τ.Ε.Ι. Ιονίων Νήσων το μάθημα «Θρησκεία και Περιβάλλον» ως εργαστηριακός συνεργάτης. Η Ιερά Επισκοπή Μοζαμβίκης τον όρισε Υπεύθυνο του Γραφείου Διαδικτύου της Ι. Επισκοπής

ΙΣΤΟΡΙΟΓΡΑΦΙΑ

Με τον όρο ιστοριογραφία εννοείται η συγγραφή της ιστορίας, ιδιαίτερα εκείνη όπου θεμελιώνεται στην κριτική εξέταση των πηγών και τη σύνθεση επιλεγμένων τμημάτων από αυτές τις πηγές σε μία αφηγηματική συνέχεια, η οποία αντέχει στην ακαδημαϊκή δοκιμασία κριτικών μεθόδων. Οι θεματικές ακόμη και οι ιδεολογικές αναλύσεις αυτών των γραπτών αρχείων παράγουν εξειδικευμένες ιστοριογραφίες όπως η μαρξιστική, η αρχαιολογική ή η ρωμαϊκή ιστοριογραφία.

Ο ιστοριογράφος, κατά τη διάρκεια της έρευνάς του αντλεί πληροφορίες είτε από προσωπικές μαρτυρίες είτε από ιστορικά γεγονότα, τα οποία γίνονται γενικώς γνωστά από πρωτογενείς ή δευτερογενείς πηγές. Σε αυτές ,περιλαμβάνονται ζωντανές μαρτυρίες, σώματα κειμένων προηγούμενων ιστοριών ,απομνημονεύματα, βιογραφίες, αυτοβιογραφίες και επιστολές. Επιπλέον, νομικά και οικονομικά αρχεία δικαστηρίων, νομοθετικών σωμάτων θρησκευτικών οργάνων ή επιχειρήσεων, καθώς και οι μη γραπτές μαρτυρίες, οι οποίες αντλούνται από τα υπολείμματα προηγούμενων πολιτισμών. Με αυτόν το τρόπο, το σύνολο όλων των πηγών διαμορφώνει το υπόβαθρο ,πάνω στο οποίο ο ιστορικός προσπαθεί να αποκρυπτογραφήσει τα ιστορικά γεγονότα. Ωστόσο, η σχέση μεταξύ της πληροφορίας και του γεγονότος είναι τις περισσότερες φορές έμμεση, αφού φιλτράρεται από πολλαπλές ιδεολογίες και πλαίσια καθώς και γλωσσικές εννοιολογικές διαφορές.

Η καταγραφή και η ερμηνεία παρελθοντικών γεγονότων, ξεκίνησε τόσο για τη δύση όσο και για την ανατολή, μέσω της επανάληψης των μύθων που παραδόθηκαν από προφορικές παραδόσεις. Γνωστό παράδειγμα είναι η επική ποίηση του Ομήρου. Αργότερα, στην κλασική εποχή εμφανίστηκαν κάποιοι αξιόλογοι ιστοριογράφοι, όπως ο Ηρόδοτος ,ο Θουκυδίδης, ο Ξενοφώντας, ο Πλούταρχος ,ο Θεόπομπος ο Χίος ,ο Έφορος και ο Πολύβιος, όπου άφησαν τα δικά τους ίχνη στην Ελληνική ιστορία.

Η <<Υληέσσα>> όπως χαρακτηρίζεται η Ζάκυνθος από τον πολυαγαπημένο Όμηρο, έχει μακράιωρη ιστορία με πολλές αλλαγές, περιπέτειες, πολέμους, κατακτήσεις αλλά και με επιτυχίες στα γράμματα ,στις τέχνες και στις επιστήμες. Κατά τη μυθολογία, η Ζάκυνθος πρωτοκατοικήθηκε από το γιο του βασιλιά της Φρυγίας Δάρνακου, τον Ζάκυνθο,ο οποίος ίδρυσε τον πρώτο αποικισμό στη θέση που βρίσκεται σήμερα το Βενετσιάνικο κάστρο. Στη συνέχεια, παρά τις πολλαπλές δυσκολίες που είχε αντιμετωπίσει ,γνώρισε σχεδόν σε κάθε εποχή οικονομική και πολιτιστική ανάπτυξη ,αναδεικνύοντας μεγάλες αξιοθαύμαστες μορφές σε όλους τους τομείς. Στο τομέα της ιστοριογραφίας, έπαιξε σημαντικό ρόλο ,διότι σήμερα αναγνωρίζουμε διάφορες πτυχές της Ζακύνθου που έκαναν τους υπόλοιπους λαούς

να αναζητούν τη κατάκτησή της .Βέβαια στην καταγραφή των γεγονότων καθοριστικό ρόλο είχαν ο Ερμανός Λούτζης,ο Παναγιώτης Χιώτης,ο Λεωνίδας Χ.Ζώης όπως και ο Ντίνος Κονόμος.

Στη σημερινή εποχή, η Ζάκυνθος συνεχίζει τον καθημερινό της αγώνα όπως και η υπόλοιπη Ελλάδα λόγω κάποιων οικονομικών προβλημάτων. Όμως, οι ζακυνθινοί διατηρούν τη πολιτιστική κληρονομιά που τους άφησε το <<Φιόρο του Λεβάντε>>,θέλοντας να μεταδώσουν τις παραδόσεις, τα ήθη και τα έθιμα στις νεοσύστατες γενιές του μέλλοντος .Ακόμη, οι σύγχρονοι πνευματικοί άνθρωποι της Ζακύνθου και πιο συγκεκριμένα οι ιστοριογράφοι συνεχίζουν τη ζακυνθινή δημιουργία .Ο Διονύσιος Φλεμοτόμος ,ο Διονύσιος Ζήβας ,ο Δημήτρης Αρβανιτάκης ,ο Νικόλαος Κουρκουμέλης ο Νικόλαος Καποδίστριας ,ο Σπύρος Καριδάκης και ο Διονύσιος Βίτσος είναι αυτοί που έχουν αναλάβει αυτή την αποστολή. Τέλος, αξιοσημείωτο είναι το γεγονός πως οι συγκεκριμένοι άνθρωποι έχουν ασχοληθεί και με τη συγγραφή πολύτιμων έργων.

Συμπεράσματα μαθητών

Μέσα από όλη τη διαδικασία εύρεσης πληροφοριών σχετικά με τη λογοτεχνία στο μάθημα της εργασίας ήρθαμε σε επαφή με σημαντικές και ενδιαφέρουσες προσωπικότητες της σύγχρονης Ζακύνθου και συμπεραίνουμε ότι η Ζακυνθινή λογοτεχνία αποτελεί ένα σπουδαίο κομμάτι, όχι μόνο για τον πολιτισμό της Ζακύνθου, αλλά και για ολόκληρης της Ελλάδας. Ωφεληθήκαμε από το project γιατί ανακαλύψαμε και εκτιμήσαμε την ομορφιά της Ζακύνθου μέσα από τη λογοτεχνία.

ΘΕΑΤΡΟ-ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ ΣΤΗ ΖΑΚΥΝΘΟ ΤΟΥ 2012

Αναμφισβήτητα η ζωή του ανθρώπου δεν προσδιορίζεται μόνο από τις υλικές ανάγκες, τη βιοτική μέριμνα, τη φυσική ένδεια. Αποκτά νόημα και σκοπό από την προσπάθεια για ικανοποίηση των συναισθηματικών, ηθικών και πνευματικών αναγκών που απορρέουν από την συμβίωση με τους άλλους στην κοινωνία.

Η προσπάθεια για την καθυπόταξη των αντίξοων συνθηκών και την πλήρωση των πνευματικών αναγκών συνέβαλε στην δημιουργία πολιτισμού. Και βέβαια, καθοριστικό ρόλο στην καλλιέργεια του πνεύματος, στην πνευματική ανέλιξη, γενικότερα στην δημιουργία πνευματικού πολιτισμού διαδραματίζουν οι άνθρωποι του πνεύματος, οι διανοούμενοι ή αλλιώς πνευματικοί άνθρωποι.

Πιο συγκεκριμένα ένα απ'τα νησιά της Ελλάδας που έχει γνωρίσει ανάπτυξη σε πολλους τομείς είναι η Ζάκυνθος. Ο πολιτισμός της Ζακύνθου, καθώς και τα ήθη και τα έθιμα της διαφέρουν απ' αυτά της υπόλοιπης Ελλάδας. Και η αιτία αυτού χρονολογείται πολλά χρόνια πριν όταν η Ζάκυνθος δεν γνώρισε την Τούρκικη πολιορκία αλλά την Ενετική.

Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την ελεύθερη άνθηση των γραμμάτων, των τεχνών και των επιστημών στο χώρο του νησιού. Ο πολιτισμός αναπτύχθηκε ταχύτατα και δημιουργήθηκε μία ιδιαίτερη ατμόσφαιρα με πρωταγωνιστές τους προικισμένους ανθρώπους. Οι καταστάσεις αυτές διατηρήθηκαν μέχρι σήμερα-όσο βέβαια ήταν αυτό εφικτό- και προσαρμόστηκαν στα σύγχρονα δεδομένα. Οι πνευματικοί άνθρωποι δεν εξαφανίστηκαν και η πολιτισμική ανάπτυξη δεν διακόπηκε ανεξάρτητα από τις διαφορετικές σύγχρονες συνθήκες ζωής.

Έτσι εμείς μέσα απ' την ερευνητική εργασία που είμαστε υπεύθυνοι να φέρουμε εις πέρας σας παρουσιάζουμε την πνευματική κίνηση στη Ζάκυνθο του 2012. Κάτι στο οποίο θα έπρεπε να αναφερθούμε είναι το ότι η δική μας ομάδα ασχολήθηκε με τους σημαντικούς ανθρώπους του Θεάτρου και του Κινηματογράφου, οι οποίοι αποτελούν πρότυπα μέσα από το έργο τους.

ΚΩΣΤΑΣ ΚΟΚΛΑΣ

Αρχικά θα αναφερθούμε στο ζακυνθινό ηθοποιό Κώστα Κόκλα ο οποίος γεννήθηκε στη Ζάκυνθο το 1966. Ο ταλαντούχος αυτός ηθοποιός έγινε ευρέως γνωστός από τις συμμετοχές του στην ταινία "Ο οργανισμός της αγελάδας" και την τηλεοπτική σειρά "Εγκλήματα". Έχει συμμετάσχει στις ακόλουθες κινηματογραφικές ταινίες, τηλεοπτικές σειρές και θεατρικές παραστάσεις.

Φιλμογραφία

Το κλάμα βγήκε απ' τον παράδεισο (2001) γεννήθηκε στην Ζάκυνθο

Ροζ ολοταχώς (2001)

Safe Sex (1999)

Ο οργανισμός της αγελάδας (1997)

Άντε γεια (1990)

Παράξενη συνάντηση (1986)

Τηλεοπτικές Σειρές

Παιδική Χαρά (2009-2010)

Λατρεμένοι μου γείτονες (2007-09)

Πολυθρόνα για τρεις (2006)

30 μέρες αγωνίας (2005)

Ελλάς το μεγαλείο σου (2003)

Φεύγα (2002)

Camera Cafe (2002)

Βότκα πορτοκάλι (2001)

Στρίβειν δια του αρραβώνος (2000)

Εγκλήματα (1998-00)

Cheeck to cheeck (1997)

Τζιβαέρι (1997)

Παράθυρο στον ήλιο (1994)

Το 13ο κιβώτιο (1992)

Οι τελευταίοι εγγονοί (1990)

Θεατρικά έργα

Λοκαντιέρα (2010)

Σαρδέλες με σαρδάμ (2007-08)

Μπαμπά μην ξαναπεθάνεις Παρασκευή (2007)

Μύγα τσε τσε (2005-07)

Τα μωρά τα φέρνει ο πελαργός, Σεσουάρ για δολοφόνους,

Τσινετσιτά(1997)

ΘΟΔΩΡΗΣ ΓΡΑΜΨΑΣ

Ένας ακόμη λαμπρός άνθρωπος του πνεύματος είναι ο ηθοποιός, σκηνοθέτης και συγγραφέας Θεodorής Γράμψας.

Γεννήθηκε στη Ζάκυνθο. Σπούδασε Θέατρο στη Δραματική Σχολή του Θεάτρου Τέχνης του Κάρολου Κουν. Έχει λάβει μέρος ως ηθοποιός, σε περισσότερες από πενήντα παραστάσεις, σε έργα κλασικά και σύγχρονα, ελληνικά και ξένα, κυρίως, στο Θέατρο Τέχνης και σε άλλα Θέατρα.

Επίσης, έχει λάβει μέρος σε δεκαπέντε παραστάσεις Αρχαίου Δράματος, κωμωδίες και τραγωδίες, στην Επίδαυρο και σε άλλα φεστιβάλ στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

Έχει γράψει τρία θεατρικά έργα, ενώ βραβεύτηκε, το 1990, από το Υπουργείο Πολιτισμού, με το 1ο Κρατικό Βραβείο Θεατρικού Συγγραφέα, για το έργο του «Οι Αλησμονημένοι», το οποίο είχε παρουσιάσει στη Ζάκυνθο, με συμπρωταγωνιστή το Θεodorή Καμπίση.

Ο Θεodorής Γράμψας σκηνοθετεί από το 1998 και έχει ανεβάσει έργα των Α. Στρίντμπεργκ, Τ. Ουίλιαμς, Ζ. Ανούιγ, Μπότο Στράους, Α. Γκέλμαν, Λ. Ουίλσον, Γ. Σκούρτη, Α. Δήμου και άλλων.

Το 2004 σκηνοθέτησε, από κοινού με το Γιώργο Λαζάνη και τον Κωστή Καπελώνη, την παράσταση «Μισός Αιώνας Αριστοφάνης» του Θεάτρου Τέχνης (Πολιτιστική Ολυμπιάδα 2004, Επίδαυρος).

Το 2008 είχε τη σκηνοθετική επιμέλεια, από κοινού με το Διαγόρα Χρονόπουλο και τον Κωστή Καπελώνη, στην παράσταση του Θεάτρου Τέχνης «Ορνιθες» του Αριστοφάνη, που παρουσιάστηκε στην Πολιτιστική Ολυμπιάδα, στο Πεκίνο, και, το καλοκαίρι της ίδιας χρονιάς, στο Ηρώδειο.

Έχει ιδρύσει την Εταιρεία Θεάτρου «Πράξη Επτά», είναι διευθυντής και διδάσκει στη Δραματική Σχολή της Εταιρείας Θεάτρου «Πράξη Επτά»,

ενώ δίδαξε και στη Δραματική Σχολή του Θεάτρου Τέχνης, από το 1994 έως το 2008.

Τελειώνοντας το κείμενο, αφιερώνουμε στο Θοδωρή Γράμψα μερικούς ακόμα στίχους από τον «Ηθοποιό» και του ευχόμαστε να έχει πάντοτε επιτυχίες, γιατί ό,τι και αν κάνει τιμά τη Ζάκυνθο.

ΤΩΝΗΣ ΛΥΚΟΥΡΕΣΗΣ

Στη συνέχεια αναφερόμαστε στο έργο ενός πολύ σημαντικού σκηνοθέτη, που με τις ικανότητες του έχει προσφέρει πολλές αξιοσημείωτες παραγωγές στο κοινό του.

Ο Τώνης Λυκουρέσης γεννήθηκε στην Αθήνα το 1945. Οι γονείς του κατάγονταν από τη Ζάκυνθο. Σπούδασε οικονομικά στην ΑΣΣΟΕ, νυν Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών. Σπούδασε επίσης Σκηνοθεσία Κινηματογράφου στη σχολή του Λυκούργου Σταυράκου αλλά και ζωγραφική στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών.

Ασχολήθηκε με τη σκηνοθεσία κινηματογραφικών ταινιών μικρού και μεγάλου μήκους αλλά και θεατρικών παραστάσεων. Σε πολλές από αυτές τις ταινίες συνεργάστηκε στη συγγραφή του σεναρίου. Αρκετές από τις ταινίες του έχουν βραβευτεί και έχουν εκπροσωπήσει την Ελλάδα στο εξωτερικό.

Η πρώτη μεγάλου μήκους ταινία του «Χρυσομαλλούσα» έχει αποσπάσει τέσσερα βραβεία στο Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης του 1978, μεταξύ αυτών και του πρωτοεμφανιζόμενου σκηνοθέτη.

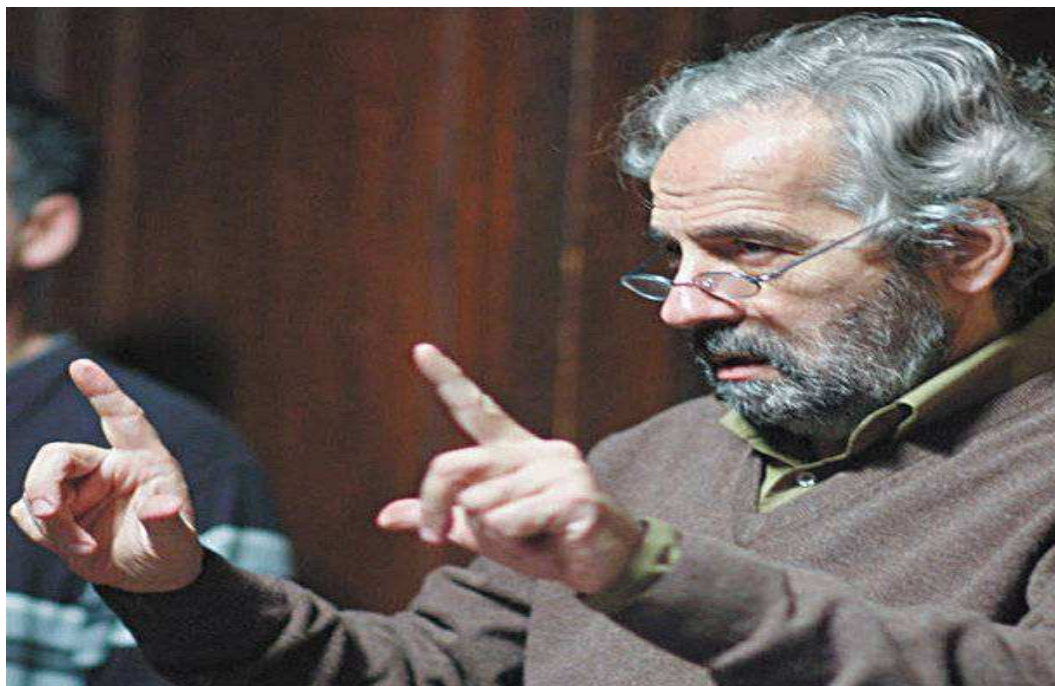
Το 2008 σκηνοθέτησε τη μεγάλη μήκους ταινία «Οι σκλάβοι στα δεσμά τους» βασισμένη στο ομότιτλο μυθιστόρημα του Κωνσταντίνου Θεοτόκη, ενώ συμμετείχε και στη συγγραφή του σεναρίου της. Η ταινία απέσπασε 10 βραβεία στο Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης του 2008, μεταξύ των οποίων σκηνοθεσίας και σεναρίου.

Έχει σκηνοθετήσει επίσης αρκετά ντοκιμαντέρ στα πλαίσια της συνεργασίας του με την Ελληνική Κρατική Τηλεόραση. Σε αρκετά από αυτά άντλησε τη θεματολογία του από τη Ζάκυνθο και την ευρύτερη περιοχή των Επτανήσων.

Διετέλεσε μέλος του διοικητικού συμβουλίου του Ελληνικού Κέντρου Κινηματογράφου την περίοδο 1991-1994, ενώ συμμετείχε και στην Επιτροπή Αξιολόγησης και Κρίσης Σεναρίων. Την περίοδο 2004 –2006 διετέλεσε μέλος του διοικητικού συμβουλίου της Εταιρείας Ελλήνων Σκηνοθετών.

Ασχολείται επίσης με την αρθρογραφία, κυρίως για θέματα που αφορούν τον κινηματογράφο, ενώ συμμετείχε στην ίδρυση του περιοδικού «Σύγχρονος Κινηματογράφος».

Διδάσκει επίσης αντικείμενα σχετικά με τον κινηματογράφο. Μεταξύ αυτών συμπεριλαμβάνονται: Αισθητική του Κινηματογράφου και Τεχνική Σκηνοθεσία στη σχολή Σταυράκου, Κινηματογράφος – Πράξη, στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Έχει επίσης διδάξει ως επιμορφωτής στο Τμήμα Επικοινωνίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου, ενώ παρουσιάζει σεμινάρια ιδιωτικών και κρατικών φορέων.

Φιλμογραφία

Ταινίες μεγάλου μήκους Η Χρυσομαλλούσα, 1978, τέσσερα βραβεία στο Κινηματογραφικό Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης, 1978

- Το Αίμα των Αγαλμάτων, 1982, Κρατικό Βραβείο 1982
- Άλκηστη, 1986
- Οι σκλάβοι στα δεσμά τους, 2008

Ταινίες μικρού μήκους

- Το κουνούπι, 1969, Βραβείο κοινού Φεστιβάλ “ΑΛΚΥΟΝΙΔΑΣ”
- Ολυμπία Ταξιδιωτικό, 1970, Α΄ Βραβείο Πανελλήνιου Φεστιβάλ ταινιών μικρού μήκους, 1970
- Λουκιανός Κηλαηδόνης, Απλά Μαθήματα Πολιτικής Οικονομίας 1975

Τηλεταινίες

- Νυχτερινή Προβολή, 1987, για την ΕΤ1 Ντοκιμαντέρ

ΤΖΕΝΗ ΡΟΥΣΣΕΑ

Μία ιδιαίτερη προσωπικότητα στο χώρο του θεάτρου και του κινηματογράφου αποτελεί η Τζένη Ρουσσέα. Η Τζένη Ρουσσέα γεννήθηκε στη Ζάκυνθο στις 25 Οκτωβρίου του 1933. Κόρη του Χρήστου Ρουσσέα και της Μαρίας Γιαννιτσάνου. Ο πατέρας της ήταν ζωγράφος και αγιογράφος, καθηγητής στη μέση εκπαίδευση, με καλές μουσικές και θεατρικές γνώσεις και ενεργή ανάμειξη στα πολιτιστικά δρώμενα στη Ζάκυνθο. Η Τζένη όπως και η μεγαλύτερη αδερφή της η γνωστή ζωγράφος Μαρία Ρουσσέα, μεγάλωσαν μέσα σ'ένα καλλιτεχνικό περιβάλλον που προσπαθούσε να συντηρεί την παράδοση του Επτανησιακού Πολιτισμού στη μορφή που πήρε μετά την Ένωση.

Η Τζένη και η Μαρία παρακολουθούσαν τον πατέρα τους στο εργαστήριό του, στο γυμνάσιο που διδάσκει, όταν σκηνοθετούσε θεατρικές παραστάσεις, στις μουσικές του εκδηλώσεις. Επομένως η καλλιτεχνική τάση ήταν φυσικό επακόλουθο για ένα παιδί που είχε γεννηθεί και μεγάλωσε σε καλλιτεχνικό περιβάλλον και είχε συναναστραφεί όλους τους ανθρώπους με τους οποίους συνδεόταν ο πατέρας της και που ασχολούνταν με τα γράμματα και τις τέχνες στο νησί. Τη συντροφιά του αποτελούσαν ζακυνθινές προσωπικότητες όπως ήταν ο συγγραφέας και ακαδημαϊκός Διονύσης Ρώμας, ο ποιητής και ζωγράφος Ανδρέας Βιαγκίνης, προικισμένοι φιλόλογοι όπως ο Παναγιώτης Μπελούσης-

Τόμπρος και ο γυμνασιάρχης Θεόδωρος Παπακωνσταντίνου και πολλοί άλλοι εραστές του Επτανησιακού Πολιτισμού.

Αυτό ήταν το περιβάλλον στο οποίο μεγάλωσε η Τζένη Ρουσσέα, ώστε ο δρόμος της Τέχνης ν' αποτελεί γι' αυτήν μονόδρομο.

Ηθοποιός, πρωταγωνίστρια για είκοσι πέντε χρόνια του ιστορικού θεάτρου «Κώστα Μουσούρη», οκτώ χρόνια επιχειρηματίας του ίδιου θεάτρου, αρκετός κινηματογράφος, επιτυχημένες τηλεοπτικές εμφανίσεις και όμως η Τζένη δεν ήταν ποτέ ανάμεσα στους ηθοποιούς που αποκαλούσαμε «στάρ».. Σ αυτό συνέβαλαν πολλοί εξωτερικοί παράγοντες περισσότερο όμως ο χαρακτήρας της.. Η Τζένη ήταν γεννημένη αντι-στάρ, το μόνο που την ενδιέφερε πάντα ήταν να βρίσκεται στην σκηνή, να παίζει να χάνεται μέσα στους ρόλους.. Η μαγεία της σκηνής, των ρόλων όπως ελάχιστοι την ζούν...Για όλα τα άλλα υπήρχαν πάντα κάποια άλλα πρόσωπα να ενδιαφερθούν. Μα πάνω από όλους ο Κώστας Μουσούρης. Η Ρουσσέα ένιωθε πάντα προστασία κάτω από τις φτερούγες του δασκάλου της.. Και όταν εκείνος «έφυγε», εκείνη για καθαρά συναισθηματικούς ρόλους ανέλαβε και την επιχείρηση του θεάτρου της Πλατείας Καρύτση προσπαθώντας να συνεχίσει το έργο του...Η Τζένη Ρουσσέα έχοντας πια στα χέρια της ένα θέατρο «όνομα» στην καρδιά της θεατρικής πιάτσας, άνετα θα μπορούσε με την γνωστή - τότε- συνταγή να εξασφαλίσει την μια εισπρακτική επιτυχία μετά την άλλη... Όμως προτίμησε τον ανηφορικό δρόμο...Δεν δίστασε να πάει κόντρα στο κοινό που πενήντα χρόνια παρακολουθούσε την δουλειά του Κώστα Μουσούρη με εκείνα τα ειδικά έργα -τα μπουλμπάρ- που δεν ήθελαν κάτι πιο σύγχρονο.. Κόντρα σ αυτό εκείνη παρουσίασε έργα του Τένεσι Ουίλιαμς, της Κωστούλα Μητροπούλου κά και «φυσικά» ο κόσμος του «Μουσούρη» δεν την ακολούθησε...

Καλοκαίρι του 1985 συνεργάζεται με τον Γιάννη Τσαρούχη στις «Τρωάδες» του Ευριπίδη που ανεβάσει στο Αρχαίο Στάδιο Δελφών και ήταν η πρώτη εμφάνιση της σε τραγωδία. Οι κριτικές καλές παρά τους φόβους της. Τον Χειμώνα του 1985-1986 βρίσκεται στο θέατρο «Πύλη» της κας Αλίκης [η κόρη της Κυβέλης και πρώτη σύζυγος του Κώστα Μουσούρη που από το 1934-1951 το θέατρο του είχε το όνομα της, «Θέατρο Αλίκης»] και παίζουν μαζί το βραβευμένο με το Πούλιτζερ 1983 έργο της Μάρσα Νόρμαν «Καληνύχτα μητέρα». Με το έργο αυτό η Τζένη έκανε στροφή στην καριέρα της προς το μοντέρνο θέατρο. Για την εμφάνιση της αυτή όλοι οι κριτικοί εκφράστηκαν ευνοικά: «Υποκριτική μεγάλων απαιτήσεων», «Σταθμό στην πορεία της», «Η πιο ολοκληρωμένη δημιουργία της» ήταν μερικά από τα σχόλια τους...Και το «καλό γύρισμα»

στην καριέρα της Τζένης ολοκληρώνεται με την επιστροφή της μετά δεκαπέντε χρόνια και πάλι στα κινηματογραφικά στούντιο. Μετά από πρόταση του Θόδωρου Αγγελόπουλου το 1986 παίζει στην ταινία του «Ο θάνατος του μελισσοκόμου» στο πλευρό του Μαρτσέλο Μαστρογιάνι.

Σαν μαθήτρια της σχολής του Εθνικού θεάτρου έπαιξε το 1954 στο χορό της τραγωδίας του Ευριπίδη "Ιππόλυτος" σε σκηνοθεσία Δημήτρη Ροντήρη, με τον Αλέκο Αλεξανδράκη και την Ελσα Βεργή.

26-27 Μαΐου 1956 έπαιξε στο Μεσολλόγγι στο θεατρικό χρονικό "Στη λιμνοθάλασσα του Μεσολογγίου" σε σκηνοθεσία Πέλου Κατσέλη στο πλευρό της Αλέκας Κατσέλη.

1956-1957 Κάνει τα πρώτα επαγγελματικά της βήματα στη σκηνή του Θεάτρου "Κώστα Μουσούρη" στο έργο των Γκούντρικ-Χάκετ "Το ημερολόγιο της Άννας Φράνκ" με την Αντιγόνη Βαλάκου στον πρώτο ρόλο.

1957-1958 Στο θέατρο "Μουσούρη" στο έργο "Σκηνές του δρόμου" του E. Rice.

Μάρτιος 1958 Επανάληψη της "Άννας Φράνκ" και παραστάσεις και στην Θεσσαλονίκη.

Καλοκαίρι 1958 Θέατρο "Νίκου Χατζίσκου" Διονύσιου Ρώμα "Ζακυνθινή σερενάτα".

1959 Θίασος Απόστολου Αβδή Κ. Αναγνωσταρά "Ο Χαιδεμένος" και Α. Βίχον "Λαίς η Κορινθία"

1959-1960 Θίασος Κώστα Χατζηχρήστου "Λήσταρχος Νταβέλης" των Τραϊφόρου - Γιαννακόπουλου και "Σκάνδαλο στο Μουλέν Ρούζ" του Στ. Φωτιάδη.

1960-1961 Θίασος Ελσας Βεργή στα έργα: Αλφόνσου Σαστρέ "Άννα Κλάιμπερ", Σαρλότ Χάστινγκς "Χωρίς οργή", Ευγένιου Ο Νήλ "Παράξενο Ιντερμέτζο" και Αλεκ Κόπελ "Καπετάνιος στον παράδεισο".

1962-1963 Μαζί με τον ηθοποιό και σκηνοθέτη Τίτο Φαρμάκη κάνουν θίασο και παρουσιάζουν στο θέατρο "Θυμέλη" της Θεσσαλονίκης έξι έργα: "Ψηλά τα χέρια" του Δημ. Γιαννουκάκη, "Ούτε γάτα ούτε ζημιά" των Σακελλάριου-Γιαννακόπουλου, "Ο Εαυτούλης μου" του Δημήτρη Ψαθά, "Χρυσή μου Ρούθ" του Νόρμαν Κράσνα, "Εραστές" της Κίτυ Ντάρρεν, και μονόπρακτα των Σαρογιάν, Ο Νήλ, Τεό Σαλαπασίδη.

Καλοκαίρι του 1964 παίζει στο θίασο των "Επτανήσιων ηθοποιών" του Διονύση Παγουλάτου-Ελαιώνας Απέργη στα έργα του Ξενοπούλου "Το φιόρο του Λεβάντα" και "Στέλλα Βιολάντη" στο θέατρο "Γιώργου Παππά" και σε περιοδεία στα Επτάνησα με αφορμή τα 100 χρόνια από την ένωση τους με την Ελλάδα.

1964-1965 Επιστρέφει στο θέατρο "Κώστα Μουσούρη" όπου θα μείνει ως το 1983 [Τα τελευταία 8 και σαν επιχειρηματίας] παίζοντας τον πρώτο μεγάλο ρόλο της στις "Τρεις αδελφές" του Τσέχωφ. Ακολουθούν τα έργα:

1965-1966 Νήλ Σάιμον "Ένα παράξενο ζευγάρι" και Αλέκου Λιδωρίκη "Ουράνιο Τόξο"

1966-1967 Μπράτλυ Ντύν "Υπόθεση διαζυγίου"

1967-1968 Ενεκεν-Βέμπερ "Ο σύζυγος της κας Προέδρου"

1968-1969 "Κόκκινα τριαντάφυλλα για σένα" διασκευή από το "Μελό" του Ανρί Μπερνστάιν και Σασα Γκιτρώ "Μήν ακούτε κυρίες μου"

1969-1970 Μάρκ Ζιλμπέρ Σωβαζόν "Τσάο".

Καλοκαίρι του 1970 παίζει με τον Αλέκο Αλεξανδράκη στο θέατρο "Μινώα" στο έργο των Γιαλαμά-Πρετεντέρη "Μιας πεντάρας νιάτα".

1970-1971 στο θέατρο "Μουσούρη" Ζάκ Ντεβάλ "Τοβάριτς"

1975-1976 Κλώντ Μανιέ "Ένας άντρας στο κρεβάτι μου"

1976-1977 Αλεξάνδρου Κασόνα "Η διαβολεμένη μυλωνού"

1977-1978 Νόελ Κάουαρτ "Η γυναίκα μου φάντασμα" και Τένεσι Ουίλιαμς "Καλοκαίρι και καταχνιά"

1978-1979 Κωστούλας Μητροπούλου "Μουσική για μια αναχώρηση" και Λουίτζι Πιραντέλλο "Ερρίκος Δ" με τον Δημήτρη Χόρν.

1979-1980 Αλαν Αίηκμπορν "Μιά νύχτα άνω κάτω"[μ ενα σπουδαίο θίασο: Ρουσσέα-Ντίνος Ηλιόπουλος-Κάκια Αναλυτή-Κώστας Ρηγόπουλος κ.ά.]

1980-1981 Μάργκαρετ Κέννεντυ "Μετά την μπόρα"

1981-1982 Τένεσι Ουίλιαμς "Τριαντάφυλλο στο στήθος" και Φράνκ Γκιλρόι "Το τελευταίο Παιχνίδι".

1982-1983 Τζών Μπούτον Πρίσλεϋ "Επικίνδυνη στροφή" που ήταν η τελευταία παραγωγή της στο θέατρο "Μουσούρη"

1984-1985 Θέατρο "Πολύτεχνο" Ε.Κισόν "Άδεια γάμου"

Καλοκαίρι 1985 Ευριπίδη "Τρωάδες" που ανέβασε ο Γιάννης Τσαρούχης στο Αρχαίο Στάδιο Δελφών.

1985-1986 Θέατρο "Πύλη" Μάρσα Νόρμαν "Καληνύχτα μητέρα" με την κα Αλίκη[κόρη της Κυβέλης και πρώτη σύζυγος του Κ.Μουσούρη]

Καλοκαίρι 1986 Δημοτικό Θέατρο Ρόδου, Μανώλη Κορρέ "Επικίνδυνο παιχνίδι"

1987-1988 "Ανοιχτό Θέατρο" Γιώργου Μιχαηλίδη, Αύγουστου Στρίμπεργκ "Ο Πελεκάνος"

1988-1989 Θέατρο "Ελσας Βεργή" Ζάν Κοκτώ "Οι τρομεροί γονείς"

1989-1990 Θέατρο "Βεάκη Τερτσολί-Βαιμέ "Μπορώ και με την γυναίκα μου"

1990-1994 ήταν η πρωταγωνίστρια του θεάτρου "Ελσας Βεργή" παίζοντας στα έργα: Κόλιν Ουέλαν "Οιδιπόδεια παιχνίδια", Μαρίας Λαμπαδαρίδου "Παιχνίδι με τον χρόνο", Σώμερσετ Μώμ "Η νύφη από το Λίβερπουλ" και Ζάν Κοκτώ "Τα ιερά τέρατα".

Καλοκαίρι του 1992 έπαιξε στην οπερέτα του Θεόφραστου Σακελλαρίδη "Δεσποινίς Σορολόπι" σε περιοδεία.

1994-1995 Θέατρο "Ακροπόλ" Λέων Τολστόι "Αννα Καρένινα".

1996-1997 Θέατρο "Καλουτά" Βίκτωρ Ουγκό "Οι άθλιοι".

1997-1998 Θέατρο "Ακροπόλ" Μιχαηλίδη-Τζιώτη "Ηρθες σαν όνειρο".

1998-1999 Θέατρο "Σταθμός" Ζάν Ανούιγ "Ιεζάβελ".

1999-2000 Θέατρο "Εναστρον" Εντβαρντ Ρατζίνσκι "Εγώ ο Ντοστογιέφσκι".

2000-2003 Συνεργάζεται με το "Θέατρο τση Ζάκυνθος" και παίζει στα έργα "Το μυστικό της Κοντέσσας Βαλέραινας" του Ξενόπουλου και "Φλαντρώ" του Παντελή Χόρν, σε περιοδεία και στην Αθήνα.

2003-2004 Θέατρο "Ιλίσια-Βολανάκης" Eric Emmanuel Schmitt "Όσκαρ".

2006-2007 Θέατρο "Αργώ" Charlotte Keatley "Σκοτώνουμε την μαμά;"

2009-2011 Θέατρο "Εμπορικών" Ρέππα-Παπαθανασίου "Αττική οδός".

Κινηματογράφος [Επεξεργασία]

1949 Μαθήτρια στο σχολείο παίζει στην ταινία "Κόκκινος βράχος" του Γρηγόρη Γρηγορίου.

1953 Μαθήτρια του Εθνικού θεάτρου παίζει στην ταινία "Πρέπει να τα παντρέψουμε" των Μαυρίκιου Νόβακ-Κώστα Ανδρίτσου.

1958 "Όλα για το παιδί της" του Κώστα Στράντζαλη.

1961 "Στο κατώφλι της αμαρτίας" του Στέφανου Στρατηγού.

1964 "Εγωισμός" του Γιάννη Δαλιανίδη.

1964 "Ένας μεγάλος έρωτας" του Ντίνου Δημόπουλου με την Τζένη Καρέζη.

1965 "Οι Εχθροί" του Ντίνου Δημόπουλου με τον Αλέκο Αλεξανδράκη.

1966 "Κατηγορώ τους ανθρώπους" του Ντίνου Δημόπουλου με τον Νίκο Κούρκουλο.

1967 "Πυρετός στην άσφαλτο" του Ντίνου Δημόπουλου με τον Γιώργο Φούντα.

1967 "Ο Σπαγγοραμένος" του Κώστα Καραγιάννη με τον Λάμπρο Κωνσταντάρα.

1968 "Οι άνδρες δεν λυγίζουν ποτέ" του Κώστα Καραγιάννη με τον Δημήτρη Παπαμιχαήλ.

1968 "Το κορίτσι του λούνα πάρκ" του Κώστα Καραγιάννη με την Αλίκη Βουγιουκλάκη.

1968 "Ο Μπούφος" του Ορέστη Λάσκου με τον Γιώργο Πάντζα.
1969 "Πληγωμένα νειάτα" του Παύλου Τάσιου με τον Λευτέρη Βουρνά.
1969 "Η οργή του αδικημένου" του Κώστα Ανδρίτσου με τον Πέτρο Φυσσούν.
1969 "Ησαΐα μη χορεύεις" του Κώστα Καραγιάννη με τον Λάμπρο Κωνσταντάρα.
1970 "Ένας τρελλός γλετζές" του Κώστα Καραγιάννη με τον Λάμπρο Κωνσταντάρα.
1971 "Εσχάτη προδοσία" του Πάνου Γλυκοφρύδη με τον Κώστα Πρέκα.
1972 "Έρωτας και προδοσία" του Χρήστου Κυριακόπουλου με τον Ανδρέα Μπάρκουλη.
1986 "Ο Θάνατος του Μελισσοκόμου" του Θόδωρου Αγγελόπουλου με τον Μαρτσέλλο Μαστρογιάννι.
1995 "Το βλέμμα του Οδυσσέα" του Θόδωρου Αγγελόπουλου.
2002 "Παρά λίγο, πάρα πόντο, παρά τρίχα" της Στέλλας Θεοδωράκη.
2003 "Οι θεατρίνες" των Βίκης Δέμου-Παναγιώτη Πορτοκαλάκη.
2005 "Η γυναίκα είναι σκληρός άνθρωπος" του Αντώνη Καφετζόπουλου.
2008 "Χήρα στρατηγού" του Δημήτρη Κανελλόπουλου.
2009 "Στο βάθος κήπος" του Κλεάνθη Δανόπουλου.
Τηλεόραση - Ραδιόφωνο [Επεξεργασία]

1971-1974 YENEΔ "Άγνωστος πόλεμος" του Νίκου Φώσκολου.
1976-1977 YENEΔ "Αθάνατες ιστορίες αγάπης" του Γρηγόρη Γρηγορίου.
1981-1982 EPT "Το φώς του Αυγερινού" του Ερρίκου Ανδρέου.
1988 ET2 "Κλειστοί δρόμοι" του Γιώργου Μιχαηλίδη.
1989 ET2 "Έκτη εντολή" των Θάνου Λειβαδίτη-Κώστα Λυχνάρα.
1992 ET1 "Πωλείται αγάπη" των Μανώλη Κορρέ-Σταμάτη Χονδρογιάννη.
1994 ΣΚΑΙ "Κάποιος να την φυλάει" του Κώστα Αυγέρη.
2000 ANTENNA "Λάμψη" του Νίκου Φώσκολου.
2003 MEGA "Με θέα στο πέλαγος" του Γιάννη Βασιλειάδη.
2005 MEGA "Αταίριαστοι" της Ζένιας Χρυσανίδου.
Η Τζένη Ρουσσέα έπαιξε και σε πολλά θεατρικά έργα στην μεταφορά τους στην τηλεόραση και το ραδιόφωνο.

ΘΟΔΩΡΗΣ ΚΑΜΠΙΤΣΗΣ

Ο ηθοποιός και σκηνοθέτης Θοδωρής Καμπίτσης κατάγεται από την Ζάκυνθο. Είναι απόφοιτος της ανωτέρας σχολής δραματικής τέχνης “Θέατρο Τέχνης-Κάρολος Κουν”.

Έχει παίξει στα έργα:

“Λευκή απεργία” του Γ. Λαζάνη , “Θέατρο, θεατρίνοι, θεατές” με το Θέατρο Τέχνης, σε σκηνοθεσία Γ. Λαζάνη, “Λα μοσκέτα” του Ρουτζάντε, “Κωμωδία των ψευτογιατρών” του Σ. Ρουτζάντε (βραβείο ανδρικού ρόλου), “Ο Χάσης” του Δ. Γουζέλη, σε σκηνοθεσία Κ. Καποδιστρία (βραβείο ανδρικού ρόλου), “Ένας όμηρος” Μπ. Μπράιαν, ΔΗΠΕΘΕ Κρήτης, “Το σακάκι που βελάζει” Στ. Στρατιέβ, ΔΗΠΕΘΕ Αγρινίου, “Νεφέλες” Αριστοφάνη, ΔΗΠΕΘΕ Κομοτηνής, “Ειρήνη” Αριστοφάνη σε σκηνοθεσία Κ. Μπάκα, ΔΗΠΕΘΕ Καλαμάτας, “Παλκοσένικο” Χρ. Τσάγκας, “Αυλή των θαυμάτων” Ιακ. Καμπανέλλης, σε σκηνοθεσία Β. Κυρίτση, “Οδυσσεβάχ” Ξ. Καλογεροπούλου, σε σκηνοθεσία Β. Κυρίτση, “Μανδραγόρας” Νικ. Μακιαβέλι, “Στέλλα Βιολάντη” Γρηγ. Ξενόπουλου, “Το σακάκι που βελάζει” Στ. Στρατιέβ, “Οι αλησμονισμένοι” (α΄ κρατικό βραβείο), σκηνοθεσία Θ. Γράμψα, “Όνειρο θερινής νυκτός” Σαίξπηρ, Θέατρο “Πρόβα”, σε σκηνοθεσία Κ. Αρζόγλου, “Τρεις σωματοφύλακες και μίσος”, διασκευή Μ. Παναγιωτόπουλου από το έργο του Αλεξ. Δούμα, ΔΗΠΕΘΕ Βορείου Αιγαίου, σε

σκηνοθεσία Μ. Κουκιάδου, “Το φιόρο του Λεβάντα”, ΔΗΠΕΘΕ Κέρκυρας, “Βασιλικός” του Α. Μάτεση, σε σκηνοθεσία Βαγγ. Θεοδωρόπουλου με το Εθνικό Θέατρο, “Τα παιδιά τα φέρνει ο πελαργός” των Ρέπα-Παπαθανασίου, “Φατς και Σβου”, “Το αταίριαστο ζευγάρι” του Νηλ Σάιμον, “Ωχ τα νεφρά μου” του Μπάμπη Τσικληρόπουλου, με το Ιόνιο Θέατρο.

Σκηνοθέτησε τα έργα:

(Στο ΔΗΠΕΘΕ Κομοτηνής, στο ΔΗΠΕΘΕ Βορείου Αιγαίου, στην Θεατρική Σκηνή Ζακύνθου, στο ΔΗΘΕ Ζακύνθου)

“Μανδραγόρας”, “Η γυναίκα και ο λάθος”, “Ο Ασυλλόγιστος”, “Στέλλα Βιολάντη”, “Το σακάκι που βελάζει”, “Το φιόρο του Λεβάντα”, “Ροζ Μολότωφ”, “Τα παιδιά τα φέρνει ο πελαργός”, “Ωχ τα νεφρά μου”, “Ο Έβρος απέναντι”, Καλλιτεχνικός Διευθυντής στο Δημοτικό Θέατρο Ζακύνθου, Καλλιτεχνικός υπεύθυνος στη Θεατρική Σκηνή Ζακύνθου, Αναπληρωτής Καλλιτεχνικός Διευθυντής στο ΔΗΠΕΘΕ Βορείου Αιγαίου, Εισηγητής στο συνέδριο Ελληνοϊταλικές επιρροές με θέμα: “Αριστοφάνης-Κομέντια ντελ Άρτε- Λαϊκό Θέατρο”.

Συμμετοχή στην τηλεόραση στα σήριαλ:

“Καινούργια ζωή”, “Ελλάς το μεγαλείο σου”, “Η ώρα η καλή”, “Οι αταίριαστοι”, “Απαγορευμένη αγάπη”, “Έλα να αγαπηθούμε”, “Ιστορίες από την αντίπερα όχθη” κ.ά.

Κώστας Καποδίστριας

Γεννήθηκε στο Βανάτο Ζακύνθου. Απόφοιτος της Δραματικής Σχολής Βασίλη Ρίτσου. Έχει παίξει σαν ηθοποιός στα έργα: Κάπτουν Σελ - Κάπτουν Έσο στο Λαϊκό Πειραματικό Θέατρο, Λεπρέντης του Μ. Χουρμούζη στο "Θέατρο Καισαριανής", Μια γυναίκα με σημασία του Βαγγέλη Γκούφα στο "Θέατρο Αθηνών", Αγγέλα του Γ. Σεβαστίκογλου, στο "Θεσσαλικό Θέατρο", Ψυχοστασία του Αισχύλου, Λυσιστράτη του Αριστοφάνη, Ιφηγένεια εν Ληξουρείω του Πέτρου Κατσαΐτη, Ερωτόκριτος του Βιτσέζου Κορνάρου, Επιτρέποντες του Μένανδρου, Δαβίδ αγνώστου Χιώτη ποιητή, Γουανάκος του Σταύρου Ψυχάρη, Ρήσος του Ευριπίδη κ.α

Συμμετέχει ως συντονιστής σε λαϊκούς θεατρικούς ομίλους της Ζακύνθου, ιδιαίτερα στο λαϊκό όμιλο του τόπου καταγωγής του (Βανάτο Ζακύνθου) Με τον τρόπο αυτό ασχολείται με την έρευνα του Ζακυνθινού Λαϊκού Θεάτρου (Ομιλίες), καθώς, επίσης, και τη συγγραφή μέσα από ομαδική διαδικασία σύγχρονων κειμένων του είδους.

Τελευταία δουλειά του πάνω σ' αυτό η συγγραφή από κοινού με το λαϊκό ποιητή Διονύση Γιατρά του έργου "Ωραία και μόνη η ζάκυνθος με κυριεύει", που αποτελεί καταγραφή της ιστορίας της Ζακύνθου από το 1480 έως το 1864 μέσα από το ποιητικό ύφος των ομιλιών.

Κατά καιρούς έχει συμμετάσχει σε διάφορους φορείς πολιτισμού της Ζακύνθου και της ΠΠΝ, προσπαθώντας να συνδέσει τα πολιτιστικά αγαθά με την ευρύτερη κοινωνική δραστηριότητα.

Σε αυτό το πλαίσιο έχει συμβάλει στην οργάνωση συνεδρίων, διαμόρφωση και υλοποίηση ευρωπαϊκών προγραμμάτων, δημιουργία θεσμών, υποδομών κτλ.

Τέλος, έχει δουλέψει σαν δάσκαλος υποκριτικής στο θεατρικό τμήμα του Πανεπιστημίου της Αθήνας, στο Μουσικό Γυμνάσιο και το ΙΕΚ Ζακύνθου.

Αυτοί είναι μερικοί από τους ανθρώπους του κινηματογράφου και του θεάτρου στη Ζάκυνθο του σήμερα. Άξιοι συνεχιστές της πολιτιστικής παράδοσης του τόπου μας με ουσιαστική συμμετοχή στα πολιτιστικά δρώμενα γίνονται πρότυπα για όλους εμάς του νεώτερου ζακυνθινού.

ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ

Στον τομέα της ζωγραφικής η Ζάκυνθος έχει να επιδείξει μεγάλο και πλούσιο έργο, καθώς στο νησί έζησαν και δημιούργησαν σπουδαίοι ζωγράφοι και αγιογράφοι. Η παράδοση στην ζωγραφική ξεκινάει με το πέρασμα από το νησί του Κρητικού αγιογράφου Μιχαήλ Δαμασκηνού, προς το τέλος του 16ου αιώνα. Μαζί με άλλους σημαντικούς κρητικούς καλλιτέχνες προαιώνισαν την ζακυνθινή σχολή, η οποία βαθιά επηρεασμένη από την ιταλική αναγέννηση, παρουσιάζει σπουδαία έργα και ανοίγει τον δρόμο για μεγάλους δημιουργούς. Οι κυριότεροι εκπρόσωποι εκείνης της εποχής που ασχολήθηκαν με την αγιογραφία και με την ζωγραφική γενικότερα είναι ο Δημήτριος και ο Γεώργιος Μόσχος, ο Μανώλης και ο Κωνσταντίνος Τζάνες και ο Στέφανος Τσαγκαρόλας. Αργότερα ξεχώρισαν ο Παναγιώτης και Νικόλαος Δοξαράς, ο Νικόλαος Κουτούζης και ο Νικόλαος Καντούνης.

Οι εκπρόσωποι του 19ου αιώνα έχουν και αυτοί να επιδείξουν σπουδαία έργα, τα περισσότερα από τα οποία φυλάσσονται στο μουσείο μεταβυζαντινής τέχνης. Κύριοι εκπρόσωποι της νεότερης εποχής είναι οι Δ.Τσόκος, ο Π. Πλέσσας, ο Σ.Πελεκάσης και ο Γ.Γρυπάρης. Οι σπουδαιότεροι δημιουργοί του 21ου αιώνα είναι οι (Ελένη Γούναρη , Μικα Συμβουλίδου ,Μαρία Ρουσέα, Μπάμπης Πυλαρινος κ.α

ΜΑΡΙΑ ΡΟΥΣΕΑ

Γεννήθηκε στη Ζάκυνθο, κόρη του ζωγράφου-αγιογράφου *Χρήστου Ρουσέα* (1896-1978), αδελφή της ηθοποιού *Τζένης Ρουσέα* και σύζυγος του ζωγράφου *Κώστα Μπάρμπα* (1928-1983). Διπλωματούχος ζωγράφος της Ανωτάτης Σχολής Καλών Τεχνών Αθηνών (1951-1955). Έπαινος για τη σπουδή υπαίθρου και γυμνού. Δίπλωμα καθηγήτριας τεχνικών μαθημάτων και θεωρητικών της Α.Σ.Κ.Τ. (1955). Υπήρξε σύνεδρο μέλος του *Επιμελητηρίου Εικαστικών Τεχνών Ελλάδος*, μέλος του *Συνδέσμου Διπλωματούχων Α.Σ.Κ.Τ.*, μέλος άλλοτε του Καλλιτεχνικού Σωματείου Ελληνίδων και μέλος άλλοτε της *Διεθνούς Μορφωτικής Ομοσπονδίας Γυναικών Ελλάδος*. Διετέλεσε υπότροφος του Ι.Κ.Υ. (1962-1965). Έκανε τριετείς σπουδές και έλαβε δίπλωμα από το *Instituto Centrale del Restauro* της Ρώμης, σπούδασε τοιχογραφία (fresco) στη *Scuola San Giacomo* της Ρώμης και συντήρηση πινάκων σε μουσαμά το 1963 στο *Dorner Institut* του Μονάχου.

Δίδαξε στον *Αθηναϊκό Τεχνολογικό Όμιλο*, στις *Σχολές Δοξιάδη* (1976), όπου διηύθυνε το *Εργαστήριο Συντήρησης και Αντιγραφής Έργων Τέχνης*. Δίδαξε ζωγραφική στη *N.E.A.E. Ζακύνθου*, με την ιδιότητα της ζωγράφου, της εξειδικευμένης στην τοιχογραφία σε νωπό ασβεστοκονίαμα, καθώς και τη γενική συντήρηση έργων τέχνης. Εργάστηκε ως Συντηρήτρια Αγιογραφιών στο *Μεταβυζαντινό Μουσείο Ζακύνθου*.

Υπήρξε ιδρυτικό μέλος της *Εταιρείας Ζακυνθιακών Σπουδών*, των *Φίλων του Μουσείου Σολωμού και Επιφανών Ζακυνθίων*, της άλλοτε *Ζακυνθινής Πολιτιστικής Κίνησης*, της *Κινηματογραφικής Λέσχης Ζακύνθου*, της *Εταιρείας Προστασίας Περιβάλλοντος Ζακύνθου*, του *Μουσικού Ασκηταριού της Ζάκυνθος*, του *Θεάτρου της Ζάκυνθος* και της *Πανελληνίας Ένωσης Συντηρητών Αρχαιοτήτων*.

Έργα της βρίσκονται στη Ζάκυνθο (Δημαρχείο, Νομαρχία, Δημόσια Βιβλιοθήκη, Μουσείο Σολωμού και Επιφανών Ζακυνθίων), στο *Μορφωτικό Ίδρυμα της Εθνικής Τράπεζας*, στο υποκατάστημα Ζακύνθου της Εθνικής Τράπεζας (πρώην Άλφα) Ζακύνθου, στην Εθνική Πινακοθήκη και το Μουσείο Σούτζου και σε δύο ξενοδοχεία της Ζακύνθου. Πολλά έργα της βρίσκονται σε ιδιωτικές συλλογές στην Ελλάδα και στην αλλοδαπή, ενώ έχει επιτυχώς εικονογραφήσει πολλά βιβλία Ζακυνθίων δημιουργών.

Το λογοτεχνικό περιοδικό "*Περίπλους*" (τεύχος 37) έκανε προς τιμήν της ειδικό, ιδιαίτερα ενδιαφέρον, ένθετο 40σελίδο-αφιέρωμα, το *Χειμώνα* του 1994.

Διονύσης Ματαράγκας

Ο Ματαράγκας Διονύσης γεννήθηκε στη Ζάκυνθο το 1977. Η δυναμική της προσφυγής για την τέχνη προέκυψε από τη νεανική ηλικία μέσω της τέχνης του δρόμου, το graffiti.

Σπούδασε γραφιστική, και τα τελευταία χρόνια ασχολείται με τη γλυπτική, υιοθετώντας ένα μοναδικό στυλ. Χρησιμοποιεί υλικά όπως πέτρα, ξύλο και διάφορα μέταλλα. Τα έργα του παρουσιάζουν ένα έντονο δυναμισμό, την πλαστικότητα και την παραλλαγή χρώματος που υποδηλώνουν την έμπνευση και καλλιτεχνικές αναζητήσεις. Έχει συμμετάσχει σε δύο ατομικές και ομαδικές εκθέσεις από γνωστούς καλλιτέχνες.

Κώστας Πλέσσας

Γεννήθηκε το 1975 στη Ζάκυνθο όπου σήμερα ζει και εργάζεται. Σπούδασε ζωγραφική στην Α.Σ.Κ.Τ. (εργαστήριο Χρόνη Μπότσογλου) από την οποία αποφοίτησε το 1999 με άριστα. Έκανε μεταπτυχιακές σπουδές στις Καλές Τέχνες στο Πανεπιστήμιο Middlesex του Λονδίνου (2001-2002) με υποτροφία του Κοινοφελούς Ιδρύματος Αλέξανδρος Σ. Ωνάσης.

Έχει συμμετάσχει σε πολλές ομαδικές εκθέσεις, αναφέρονται ενδεικτικά: «4 ματιές» στην Πινακοθήκη των Εκδόσεων Μπιλιέτο στην Παιανία, «Εβδομη Συνάντηση Καλλιτεχνών» στο Διδυμότειχο (2000), «Disco» του Quays Arts Center στη Νήσο Γουάιτ της Αγγλίας (2003), «Urban Arts» στο Μπρίξτον του Λονδίνου και στα «Fine Rooms» της Royal Academy of Arts του Λονδίνου (2004), «60 Χρόνια Ελληνικής Παραστατικής Ζωγραφικής» στο Μουσείο Φρυσίρα (2004), «60 Χρόνια μετά...» στο Κέντρο Τεχνών του Δήμου Αθηναίων

(2005), «5ο Φεστιβάλ Τέχνης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα» στη CheapArt της Αθήνας (2006).

Ο Κώστας Πλέσσας, ζωγράφος απο τους νέους και πιο σημαντικούς, παρουσίασε έργα του, της ενότητας »Ανθρώπινες Σχέσεις», πέρυσι το καλοκαίρι στην Κρύπτη. Μερικά απ' αυτά, σας τα παρουσιάζουμε παρακάτω. Το σημείωμα που ακολουθεί, για την δουλειά του Κώστα, είναι της Κατερίνας Δεμέτη απο το φυλλάδιο που συνόδευσε την έκθεση του, στην Κρύπτη:

«Πρώτα γεννήθηκαν οι μορφές του. Μορφές αυτόνομες, πικραμένες, σαρκαστικές, όμορφες, άσχημες, αγγελικές, με τη δική τους εσωτερική ζωή και άποψη για τον κόσμο. Τις βλέπουμε μέσα στις σπουδές, τα τοπία, τις νεκρές φύσεις, τα «πρόσωπα». Τις βλέπουμε να ζωντανεύουν μέσα από χρωματιστά μολύβια, κολάζ, λάδια, ακρυλικά και μικτές τεχνικές. Τις συναντάμε στη Ζάκυνθο, στην Αθήνα, στο Λονδίνο και ξανά στη Ζάκυνθο. Μετά οι μορφές του σχετίστηκαν μεταξύ τους: μίλησαν, επικοινωνήσαν, αγκαλιάστηκαν, μάλωσαν, αγαπήθηκαν... Έτσι τις βλέπουμε σήμερα, αποτυπωμένες σε «Ανθρώπινες Σχέσεις», που είναι το θέμα της φετινής έκθεσης του, στην ΚΡΥΠΤΗ. Γιατί ο Κώστας Πλέσσας καταφέρνει και βγάζει στα έργα του την εσωτερική ζωή των μορφών του, εκφραστικά και απροκάλυπτα, χωρίς φόβο και πάθος. Τολμάει και δημιουργεί έργα, είναι φέτες ζωής, χωρίς να έχει την ανάγκη μας να τα κρίνουμε. Αντίθετα μας επιτρέπει να ρίξουμε μια ματιά μέσα στις ζωές των μορφών του, που ζουν και λειτουργούν αυθύπαρκτα, ανεξάρτητα από τη δική μας εμπειρία ζωής. Τα έργα του είναι παράξενα και ζωντανά, που για να φωτιστούν θέλουν το πιο πλακάτο κόκκινο που υπάρχει, τι πιο φλογώδες πορτοκαλί, το πιο βαθύ μπλε, με άλλα λόγια, το χρώμα που ζει μέσα στις πιο βαθιές εικόνες του μυαλού μας. Αλλά και οι ανθρώπινες σχέσεις αυτό το χαρακτηριστικό της μοναδικότητας και της αδυναμίας αντιληπτικότητας από τους πολλούς δεν έχουν ; Ποιος ξέρει, ίσως βλέποντας τα έργα του Κώστα Πλέσσα να βρούμε κομμάτια από τη δική μας ζωή. Αρκεί να έχουμε το θάρρος, να τα «κοιτάξουμε» και όχι να τα «δούμε». Ίσως τότε μπορέσουμε «να δούμε» και τις δικές μας, τις προσωπικές σχέσεις...»

ΚΩΣΤΑΣ ΔΙΚΕΦΑΛΟΣ:

Γεννήθηκε στη Ζάκυνθο το 1956. Το 1963 εγκαθίσταται στην Αθήνα. Από το 1972-74 οργανώνει και εκθέτει ζωγραφική και κατασκευές. Ασχολείται με τον αθλητισμό και το 1972 είναι μέλος της Εθνικής Ελλάδος Εφήβων στην ποδηλασία. Το 1976 εισάγεται στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών των Αθηνών, όπου υπήρξε υπότροφος και σπουδάζει γλυπτική με δασκάλους τους Γιάννη Παππά, Θόδωρο Παπαγιάννη και Γιώργο Νικολαΐδη. Σπουδάζει επίσης στα εργαστήρια εφηρμοσμένων τεχνών, μάρμαρο -μέταλλο ξύλο, κεραμική-χαλκογλυπτική και γυψοτεχνική καθώς και Θεωρητικές και Ιστορικές σπουδές. Τελειώνει τις σπουδές του με άριστα το 1982 και η διπλωματική του εργασία εκτίθεται τιμητικά στις αίθουσες της ΑΣΚΤ. Το 1980, φοιτητής ακόμη, εκτελεί τις γλυπτικές διακοσμήσεις των δύο (2) από τις τέσσερις (4) υπογείων διαβάσεων της Λεωφόρου Συγγρού. Το 1981 μελετά την αρχαία Ελληνική Τέχνη ταξιδεύοντας σε όλη την Ελλάδα και την Κύπρο και ενημερώνεται για το σύγχρονο καλλιτεχνικό γίγνεσθαι ταξιδεύοντας στην Γαλλία και το Βέλγιο. Το 1984-86, σε συνεργασία με το δάσκαλό του Θ. Παπαγιάννη, εκτελεί σε μάρμαρο μεγάλη γλυπτική σύνθεση στην κατοικία του Κ. Γάκη, το μνημείο του ΚΚΕΙ στον Περισσό, το μνημείο Ηρώων Πολυτεχνείου στα Γιάννενα και το μνημείο Εθνικής Αντίστασης στο Βόλο. Ταξιδεύει για ενημέρωση (πάνω στη σύγχρονη Τέχνη) το 1985 στο Σικάγο (Η.Π.Α.). Το 1986 στην Ιταλία, Ισπανία, Γαλλία, Αγγλία και το 1989 στη Γερμανία. Το 1986 συμμετέχει στο Α' συμπόσιο γλυπτικής των Ιωαννίνων, το 1987 εκτελεί γλυπτό στον υπαίθριο χώρο του ορειβατικού Καταφυγίου στην Πάρνηθα και το 1988 συμμετέχει ως εκπρόσωπος της Ελλάδας (εκπροσωπώντας την Ελλάδα) στο Β' Βαλκανικό συμπόσιο γλυπτικής που έγινε στον Βόλο. Το 1990 συμμετέχει στο Β' διεθνές συμπόσιο γλυπτικής στο Fujimi Muchi στην Ιαπωνία. Στη δίμηνη παραμονή του στην Ιαπωνία, έχει την ευκαιρία να επισκεφτεί το Τόκιο, τη Γιοκοχάμα καθώς και άλλες σημαντικές πόλεις της. Το 1991 ταξιδεύει (και πάλι στις πόλεις της Ευρώπης Ιταλία, Γαλλία, Βέλγιο, Ολλανδία) και το 1993 στην Αγγλία. Το 1992 εκπροσωπεί την Ελλάδα στην παγκόσμια έκθεση που γίνεται στη Σεβίλλη (Ισπανία) EXPO '92 και συμμετέχει στο Α' διεθνές συμπόσιο γλυπτικής στη Θάσο. Το 1996 παίρνει μέρος στον 1ο Διεθνή Διαγωνισμό Γλυπτικής, που γίνεται στην πόλη Fukuoka (Kitakiushu) στην Ιαπωνία όπου αποσπά το Α' βραβείο. Μετέχει επίσης στο Β' συμπόσιο γλυπτικής των Ιωαννίνων. Το 1983 συνεργάζεται με το Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Γουλανδρή στην Κηφισιά και το 1985-1990 με το Εθνολογικό Μουσείο Αθηνών.

Από το 1992 έως το 1998 διδάσκει γλυπτική στην ΑΣΚΤ Αθηνών, στο εργαστήριο του Θ. Παπαγιάννη, ως ειδικός επιστήμων. Διατηρεί δύο εργαστήρια γλυπτικής

στού Ζωγράφου (Αθήνα) και στο Μαρκόπουλο Αττικής. Έχει τιμηθεί με πολλά βραβεία στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Έργα του βρίσκονται στην συλλογή γλυπτών της ΑΣΚΤ, στην Εθνική Πινακοθήκη, στο Υπουργείο Πολιτισμού και Επιστημών, στο Υπουργείο Εξωτερικών, στο Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης του Ίωνα Βορρέ, στην Πινακοθήκη Περίδη, στο Μουσείο Μοντέρνας Τέχνης Γουλανδρή, στην Άνδρο, στο Πνευματικό Ίδρυμα της Εθνικής Τραπέζης, στο Τελλόγλειο Μουσείο Θεσσαλονίκης, στο Υπαίθριο Μουσείο Μοντέρνας Τέχνης Fujimi στην Ιαπωνία, καθώς και σε πολλές ιδιωτικές συλλογές στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος	2
Η προσφορά του πνευματικού ανθρώπου στην κοινωνία	3
«Πνευματική» Ζάκυνθος	4
Η σημασία της μουσικής και του χορού στη Ζάκυνθο	5
Λογοτεχνία	16
Ιστοριογραφία	20
Θέατρο – Κινηματογράφος στη Ζάκυνθο του 2012	22
Ζωγραφική	37